

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25 —; za ino-
zemstvo Din 40 —; neobvezno.

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
št. 16/1. — Telefon št. 72.

Nočna redakcija: od 9. ure naprej v
Knjižnici ul. št. 5/1. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Uprava:

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 35.

Inseratni oddelk: Ljubljana, Prešer-
nova ulica št. 4. — Telefon št. 35.

Podružnici: Maribor, Barvarska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta

Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljub-
ljana št. 11.842. — Praha číslo 78.180.
Wien Nr. 105.241.

Ljubljana, 12. marca.

Včeraj je napisal S. Jofov list uvodnik, v katerem psuje jugoslovenske nacijo-
naliste s hlapci. Piše, da so oni, ki pri
nas zastopajo politiko jugoslovenskega
državnega in narodnega unitarizma, že
v Avstriji b. h. hlapci dunajskega pome-
nečnega režima, v Jugoslaviji pa da
so za skledico leče postali prave robske
duše, ki se skrivajo pod hinavsko krin-
ko jugoslovenstva. Do tako drznih trdi-
tev se pač lahko osmelijo samo glasilo
ljudi, ki ne morejo pozabiti lepih časov
katoliške Avstrije in ki v svoji besni
onemoglosti napram zmagojuči jugoslo-
venski ideji rovtarsko psujejo narodne
ljudi ter perversno postavljajo vsa
zgodovinska dejstva zadnjih desetletij
na glavo. »Slovenčeve« psovke in iz-
bruhi zaslužijo pravzaprav le en odgo-
vor, zaničevalen molk. Ker pa je članek
S. Jofovega lista očividno pisan za kleri-
kalno in od klerikalizma inficirano inte-
ligenco, morda res ni odveč, ako nani
odgovorimo z nekaterimi citati iz same-
ga »Slovenca«.

V »Slovenca« od 21. septembra leta
1912, čitamo v uvodniku pod naslovom
»Zdrženi hrvaški - slovenski narod«
o opatiškem sestanku klerikalnih vodi-
teljev s hrvaškimi starčevci med
drugim to-le: »Ideja, ki se je otvorila
je dni v Opatiji, je naravnost zgodovins-
skega pomena. Slovenci in Hrvati ne-
moče več biti dva naroda, temveč eden
edinstveni narod v duhu programa bla-
gopolužnega Ante Starčevića in drugih
maših narodnih veljakov. En narod živi
od benečarske planjave do romunske
meje in od Drave in Mure do turške
meje, do Abisina« (Debelo tiskano v
»Slovenca«). Dalje pravi članek: »V če-
trtek, ko so bila zaključena opatiška
posvetovanja, so se razšli zbrani možje
z iskrenimi vzkliki: Živela združena ve-
lika Hrvatska!« (Debelo tiskano v »Slo-
venca«).

Na shodu v »Unioni« dne 20. oktobra
lanskega leta, ki so se ga udeležili skoro
vsi klerikalni in pravaški voditelji, je
bila glasom »Slovenca« (21. oktobra
1912) z ogromnim navdušenjem sprejeta
resolucija, ki začne tako-le: »Izjav-
ljamo, da tvorijo Hrvati in Slovenci
en narodno celoto. Vsi deli tega hočemo
pod eno stvarno pravo in vseslovensko
ljudsko Stranko skupno delovati v duhu
in pravici programa Stranke prava za
jedinstvo, pravice in svobodni razvoj
hrvaške - slovenskega naroda v okviru
habsburške monarhije«.

Na tem shodu je klerikalni voditelj ob
velikem odobravanju povedal to-le:
»Hrvatsko - slovensko združenje, ki se
je srečno izvršilo, ni nikomur v kvar.
To združenje je le sama ob sebi umev-
na posledica večstoletnega etničnega,
kulturnega in narodnega edinstva Hrva-
tov in Slovencev.« O »edinstvenem
hrvaško - slovenskem narodu« se je
govorilo na shodu nerestano.

Na komerzu je začel načelnik SLS
svojo napitnico tako-le: »Prva namitni-
ca velja naši slavni skupni hrvaški
(podčrtano v »Slovenca«) domovini.
(Nemoteno navdušenje, vse se dvigne s
sednežev.) Končal jo je na tako-le: »Tej
krasni domovini, veliki hrvaški domo-
vini od najužnejšega dela Dalmacije
gori do Mure in Drave, od beneške me-
je na dolgi do Drine, tej ljubljani domo-
vini: Živijo iz dna srca!« (Vsa dvorana
je gromela navdušenih vzklikov. God-
ba je intonirala »Lepo našo domovino«,
vse je pelo. Orli v svoji slikoviti unifor-
mi pa so stali vzravnani in salutirali.)

Dr. Krek je tudi glasom »Slovenca«
izjavil na komersu: »Z našo ljudsko de-
mokratično mislijo je bila od nraga za-
četka združena jasna misel, da smo si s
Hrvatimi eno...« V imenu štaterskih Slo-
vencev je prekrstitev Hrvatov v Slo-
vence pozdravil dr. Korošec.

Tako so klerikalci l. 1912. iz Sloven-
cev napravili Hrvate. Koncem svetov-
ne vojne, ko so uvideli, da iz avstrij-
ske zmage ne bo nič in da ne pride do
velike Hrvatske, so iz strahu pred ho-
dočasno raztegnjeno narodno edinstvo
tudi nad Srbe in so se iz l. 1912. v Opa-
tiji pečenih »Hrvatov« prelevili na pre-
jugo-slovene, nato pa v Jugoslovence. V
beograjskem privremenu predstaviš-
tvu so nastopili proti potrebi sloven-
skih zapisnikov, ker smo s Srbi en na-
rod.

Tepeni pri volitvah v konstituantno,
postanejo klerikalci zopet Slovenci, ka-
tere so l. 1912. vrgli med staro šaro. Ju-
gosloveni nočejo več biti in zahtevajo
slovensko avtonomijo. Ko je Radić po-
stavil kandidatne liste v Slovenijo, so
mu priporočili, naj ostane na Hrvat-
skem, ker so »Slovenci svoj narod in
Hrvati zopet svoj poseben narod.« Pre-
nehuji, ki sicer tudi trdi, da so Slovenci
čisto poseben narod, postane izdajalec,
ker kandidira proti SLS pri Hrvatu Ra-
diću.

Ogorčen nad pohrvačenim Prepu-
hom, je dr. Korošec zopet glasom »Slo-
venca« (12. decembra 1924) izjavil na
zboru zaupnikov SLS to-le: »K sloven-
ski avtonomiji računamo v zemljepi-
snem pogledu tudi Prekmurje, a Pre-

Obupni taktični projekti blokašev

Abstiniirati se ne upajo, uganjati hočejo abstinenco in tehnično
obstrukcijo. — Napeto pričakovanje odločitve o radičevskih
mandatih. — Konfenca o konkordatu.

Beograd, 12. marca p. Razen debate
v verifikacijskem odboru, za katero pa
danes tudi ni bilo nobenega večjega
interesa, je minil dan brez važnejših
dogodkov. Poizkus opozicije, da si
olajša situacijo z obširno zasnovano in
velikim kravalom onemljeno intrigo
glede sekvestra Thurn-Taxis je klavr-
no propadel. Orozoril na je vlado zno-
va na mahinacije raznih gospodarsko-
spekulativnih skupin in bo povzročil v
tem oziru koristne ukrepe. Odveč je
poudarjati, da so načlepanja opozi-
cijskih listov vseskozi izmišljena, kar
se v ostalem vidi že iz samih člankov
opozicijskih listov, ki se izogibajo na-
vajati konkretne očitke ter izražajo le
pavšalne klevete, da bi se obrekovalce
takoj postavilo pred sodišče.

Opozicija se še vedno nada, da
verifikacijski odbor radičevskih man-
datov ne bo razveljavil ter črna to na-
do iz večerašnjega članka demokratske
»Reči«, ki zastopa načelno stališče sa-
mostojnih demokratov, da je treba ra-
dičevske mandate prejeti individual-
no. Z druge strani na se poudarja, da
je bil članek v »Reči« napisan, predno
je padla definitivna odločitev vlade.
Članek izraža mišljenje samostojnih
demokratov, znano pa je, da je potem
prišlo v vladi do povsem enotnega na-
ziranja.

Danes so se šli opozicije ves dan
posvetovali, kaj naj storijo, če bodo
radičevski mandati razveljavljeni. To-
liko je sigurno, da je ideja p-p-ine ab-
stinence že propadla. Eden izmed vo-
diteljev opozicijskega bloka je noč
izjavil Vašemu doniku, da opozicija
ni tako naivna, da bi nasedla vladi.
Vlada da jo hoče zavesti v nepremiš-
ljene korake, da bi potem imela v pa-
lamentu povsem proste roke. Iz istega
vira doznavamo, da šli opozicije se-
daj razpravljajo o nekak kombinirani
taktiki. Opozicijski blok bi naj p-tem
proletu v odzivu na razveljavljene
radičevske mandate demonstrativno
zaustil Narodno skupščino, vrnil na
bi se v parlament pri vseh važnejših
zadevah ter bi vodil prvi vladni pred-
logom tehnično obstrukcijo.

Ministrski svet danes ni imel seje.
Po seji verifikacijskega odbora sta
dali časa razpravljala Srškić in Pašić.
Dopolodne se je vršil sestanek med mi-
nistrom Žerjavom in ministrom ve-
trifunovićem, ki sta razpravljala o
konkordatu in o vprašanju, ki so ž
njimi v zvezi.

Davidovićev demokratski klub je iz-
dal nočoj komunikacijo, v katerem deman-
tira objavljeno besedilo »Politike« o
»narodnem sporazumu«, češ da je ne-
točno in nepopolno.

Dosedaj je verifikiranih 118 mandatov

Odobrene so volitve v vseh okrožjih Srbije, Južne Srbije in Črne
gore, izvemših bregalnško okrožje. — Danes prične razprava o
hrvaških volilnih okrožjih.

Beograd, 12. marca p. Verifikacijski
odbor je danes zaključil razpravo o
volilnih okrožjih Srbije, Južne Srbije in
Črne gore, ki jih je 30 s 121 mandati.
Le glede mandatov bregalnškega
okrožja (2 davidovičevska in 1 radi-
kalski), je bilo sklenjeno odloženo, do-
kter ne prispe poročilo ministra za no-
tranje posle o komitaških nasilstvih,
ki so se tam godila. Vsi ostali man-
dati (118) so bili verifikirani.

Za razpravo preostaja še 26 volilnih
okrožij s 194 mandati. Jutri dopolne
na s dnevnem redu vojvodinska vo-
lilna okrožja in se smatra, da bodo vo-
litve tam brez nadaljnjega odobrenja,
ponovno pa prične razprava o volit-
vah na Hrvatskem. Za to razpravo vla-
da največje zanimanje in vsa javnost
z nenetostjo pričakuje odločitve ver-
fikacijskega odbora glede radičevskih
mandatov. Pričakovati je ostrih de-
bat.

Verifikacijski odbor mora po poslov-
niku zaključiti razpravo o mandatih
najdalje do ponedeljka. Verjetno je, da
bo imel prihodnje dni seje tudi zvečer
odnosno ponoči.

Beograd, 12. marca. Na današnji seji
je verifikacijski odbor najprej razpravil
o mandatih kruševskega okrožja. Vložena je
pritožba davidovičevca Zdravkovića, da bi
se v tem okrožju vršilo nasilje in da so bili
za predsednike volilnih odborov postavlje-
ni ljudje brez kvalifikacij. V debati sta go-
vorila posl. Pečić (dav.) in Simonović (rad.).
Na predlog posl. Kocića se je prešlo na gla-
sovanje ter so bile volitve v tem okrožju
potrjene. Volitve v kumanovskem okrožju,
proti katerim ni bilo pritožb, so bile brez
debate potrjene. Ravnotako so bile potrje-
ne brez razprave volitve v metohijskem,
moravskem in niškem okrožju.

Zatem se je razpravljalo o volitvah v
prizrenskem okrožju. Vloženo sta bili dve
pritožbi proti Davidovičevu pristahu Šerifu
Bajramu, ki se je pri agitaciji posluževal
kačakov Bajram Čura ter vršil z njihovo
pomočjo strahovit teror nad pristaki Na-
rodnega bloka. Tako je n. p. odstranil tu-
di s džamije državno zastavo in razobesil
turški. Proti njemu je govoril posl. Toma
Popović, branil ga je posl. Pečić. Pri gla-
sovanju so bile tudi te volitve odobrene.

Volitve v pločnem, požarevskem in ru-
niškem okrožju, kakor tudi v Sandžaku,
so bile odobrene, ker niso bile proti njim
vložene nobene pritožbe.

Brez razprave so bile odobrene volitve
v smederevskem okrožju, iz katerega ni do-
šla nobena pritožba. Glede volitev v tetov-
skem okrožju je bila vložena pritožba Stime
Mihajlovića, ki jo je branil posl. Šumen-
ković. Na predlog posl. Kocića so bile pri
glasovanju te volitve odobrene. Potrjene so
bile tudi volitve v tikveškem okrožju, proti
katerim ni bilo pritožbe.

Popolnidska seja verifikacijskega odbo-
ra je trajala od 5. do 8. zvečer.

Najprej je odbor razpravljal o volitvah v
bitolskem okrožju, proti katerim ni pritož-
be. Volitve so bile soglasno overovljene.
Proti volitvam v timokem okrožju je bila
vložena pritožba davidovičevca Dušana
Gjokića proti kateri je polemiziral dr. Grgin
(rad.). Pri glasovanju so priznali pravil-
nost volitev tudi opozicijski poslanci in
so bili mandati verifikirani. Soglasno so bili
potem verifikirani mandati v topliškem in
užliškem okrožju.

Na vrsto je prišla Črna gora. Predloženi
sta bili dve radikalni pritožbi zoper listo g.
Davidovića, ker je kandidiral na njej aktiv-
ni sodnik dr. Blaž Lekić. Radikal dr. Vasa
Jovanović je predlagal naj se ta lista raz-
veljavi. Demokrat Rista Jočić je odgovoril,
da je sodnik Lekić že podal ostavko na svo-
je mesto. Na njegova izjavanja je repliciral
radikal dr. Grgin, nakar je govoril federal-
ist Drlićev. Radikal Bora Milovanović je
poudarjal, da je v Črni gori teror nemogoč
ker so vsi Črnogorci oboroženi. Dokazani
je, da so pristaki g. Davidovića celo razo-
roževali orožnike. Govornik se sicer v na-
čelu strinja s predlogi dr. Grgina in dr.
Jovanovića, da bi bilo treba razveljaviti
Davidovičovo listo. Vendar je treba upošte-
vati, da gre za Ljubo Davidovića, ki ni le
šef demokratske stranke, ampak tudi na-
čelnik opozicije. Vlada večina noče odvze-
ti opoziciji njenega šefa, čeprav govori za
to mnogo razlogov, da se ta lista ne ove-
rovi. Vlada večina noče, da bi se govorilo,
da ne dovolj g. Davidovića vstop v parla-
ment. Opozicija je na ta izjavanja odzovar-
jala, da noče miloščin, vendar se je strinja-
la s tem, da ostane Davidović navzle jas-
nim nepravilnostim poslanec. Besedo sta
še nepopolnoma Pečić in Drlićev, ostali
prijavljeni govorniki pa so se odrekli besedi.
Končno so bile volitve v črnogorskem
okrožju soglasno verifikirane.

S tem je verifikacijski odbor končal Sr-
bijo, Južno Srbijo in Črno goro izvemših
bregalnško okrožje, kjer čaka poročila no-
tranjega ministra.

do 1920. glasilo Jugoslovenov in od le-
ta 1921. pa do ? glasilo Slovencev, je
zapisal v četrtek 12. t. m. v uvodniku
»Hlapci« to in ono, pravi pa tudi to-le:
»Nikdar in nikoli ne bomo dopustili, da
bi se »razvijal« slovenski jezik v »ju-
goslovanščino« — razvijal se bo le v
čim lepšo in čim bolj dovršeno sloven-
ščino! In tudi naš narod bo ostal, kar
je, slovenski!«

Iz zgoraj citiranih izjav sledi, da so
naši klerikalci, če zahteva trenutna tak-
tika rimske politike, lahko Hrvati, lah-
ko Jugosloveni, lahko pa tudi Slovenci.
Ako potrebe SLS nanesejo so lahko
tudi vse troje obenem, lahko pa tudi
nobeno od tega, kar so dokazali že
v Avstriji. Vedno so bili, so in bodo
rimske hlapci.

Spremembe v projektu stanovanjskega zakona

Posebni ministrski komitet predelava osnutek ministrstva za so-
cijalno politiko.

Beograd, 12. marca p. Nočoj se je
vršila na predsedništvu vlade seja mi-
nistrov-pravnikov, ki ji je predsedoval
minister za socialno politiko Gjuričić.
Seja je izključno veljala razpravi o na-
črtu stanovanjskega zakona.

Najprej je minister Gjuričić izjavil,
da je njegov zakonski načrt le osnova
za debato in da sprejme vsako izpre-
membo, ki jo smatra min. svet za po-
trebno. Seja je takoj prešla na podro-
bno debato.

V členu 2. je bila črtana določba, da
so lokali in poslovni prostori izvzeti
od vsake zaščite. Sprejeto je bilo na-
ziranje, da je treba ščititi gospodarsko
življenje, ki ne prenese stresa. Ne
izgleda, da bi mogel biti sprejet za-
pred 15. aprilom, in razen tega velja
za Beograd šestmesečni odpovedni
rok. Zelo verjetno je, da bo za poslo-
vne prostore določen enoletni odpovedni
rok. Ako se višina najemnine ne bo da-
la doseči sporazumno med obema

strankama, jo bo nemara določilo sta-
novanjsko sodišče.

V čl. 7. je bila črtana določba, da
odloča stanovanjsko sodišče o more-
bitni zamenjavi stanovanj, če treba tu-
di proti volji hišnega lastnika, ako se
najemnik ne more z njim sporazumeti.

Živahna je bila debata o podnajemu.
Omejitve glede podnajema se bodo na-
našale le na one osebe, ki imajo po
stanovanjskem zakonu posebno zaščito.
Ako se gospodar in najemnik ne
moreta zediniti glede podnajemne,
razsoda o njej stanovanjsko sodišče.
O tej stvari pa ni bilo danes še no-
bene definitivne odločitve. Sprejet je
bil predlog, da stanovanja, ki imajo
več kot štiri električne sobe, ne uživa-
jo zaščite.

V čl. 17. je črtana določba, da mo-
ra najti prestavljeni uradnik tekem 3
mesecev stanovanje v novem kraju.
Prihodnja seja jutri.

Borba za nemško predsedstvo

Nov izjalovljen poskus za kompromisno kandidacijo. — Nacio-
nalci odklanjajo republikanac. — Naraščajoča zmeda.

Berlin, 12. marca. z. Kekor vse kaže,
se kakor ustavovorne stranke tudi des-
nica ne bo mogla sporazumeti na skup-
nega kandidata za Ebertovega nasled-
nika. Včeraj se je nenadoma pojavila
kandidatura obrambnega ministra dok-
torja Gesslerja, za katerega naj bi šli
poleg nacionalcev in Stresemannov-
cev tudi demokrati in del centroma.

Se danes zjutraj je izvedelo, da bo
Gessler prodrl s čemer bi bila njegova
izvolitev zagotovljena. Tekom dopol-
nedne pa se je situacija zopet preokre-
nila. Prvi odpor se je pojavil proti

Gesslerju s skrajne desnice, kateri je
Gessler preveč republikanec. Pod nje-
nim pritiskom so odklonili kompromis-
no kandidacijo nato tudi nacionalci.
Centrum je bil sinoči izjavil, da je pri-
pravljen pod gotovimi pogoji opustiti
Marxovo kandidacijo in se izreči za
Gesslerja, po poročilu o omahovanju
nacionalcev pa je svoj sklep revidiral
in se ponovno izrekel za dr. Marxa.
Gesslerjeva kandidatura je s tem po-
kopana. Stresemannovci vztrajajo s
svoje strani na kandidaturi Jarresa,
tako da je zmeda vedno večja.

Coolidgeov poraz v senatu

Z 2 glasovoma večine je senat odklonil potrditev od predsed-
nika predlaganega justičnega ministra.

London, 12. marca. z. Predsednik
Zedinjenih držav Coolidge je doživel
včeraj težak poraz. Senat je namreč
po večtedenski razpravi z 41 proti 39
glasom odklonil potrditev Warrenja za
generalnega državnega pravdnika. Prvo
glasovanje je izkazalo rezultata 40:40,
tako da bi podpredsednik Dawes, ako
bi bil navzoč, lahko preprečil poraz.
Vsi nedoločeni izidi glasovanja
pa je eden izmed demokratskih sena-
torjev izpremenil svoje mnenje, nakar
je prišlo pri drugem glasovanju do re-
zultata, s katerim je doživel Coolidge
poraz. Podpredsednik Dawes je bil od-
soten tudi pri drugem glasovanju. Proti

potrditvi so glasovali vsi demokrati,
pristaši Lafolletta in nekaj republikan-
cev pod Borahovim vodstvom. Warren,
bivši poslanec v Mehiki je osumljen,
da je v zvezi s sladkornim trustom.
Trenutno pa je aktualno vprašanje ca-
rine na sladkor. Nasprotniki Coolidgea
pravijo, da je bil dosedanj generalni
državni pravdnik Stone imenovan je
zato za vrhovnega sodnika, da bi lah-
ko na njegovo mesto vrnil Warrenja
kot sleno orodje. Da je senat odklonil
od predsednika začetno sestavo ka-
bineta, pomeni za Coolidgea iako težak
poraz.

Večina Zveze narodov vztraja na ženevskem protokolu

Chamberlain je ostal z angleškim stališčem izoliran. — Velik
Briandov govor za ohranitev protokola.

Zeneva, 12. marca s. Svet Zveze nar-
dov je danes popoldne pričel posvetovanje
o ženevskem razsodišču ter o protokolu
jamstev. Po uvodnem poročilu češkoslo-
vskega zunanjega ministra dr. Beneša je
podal angleški zunanji minis'er Chamber-
lain daljšo izjavo, ki vsebuje izrecno in od-
ločno odklonitev svojčasno izdelanega že-
nevskega protokola. Chamberlain je kriti-
ziral obligatorno sodstvo ter poostreje
sankcij napram državam, ki bi prelomile
pogodbo, ter zelo resno ugovarjal posa-
meznim členom protokola. Končal je s po-
zivom, da naj se sklenejo posebne gar-
ancijske pogodbe med državami, pri katerih
je zlasti možen izbruh krvavih konfliktov.
Končano je še omenil, da je po brzopletni
izmenjavi mnenj z dominijoni popolnoma jas-
no razvidno, da vlade dominijonov proto-
kola ne bodo sprejele.

Na popoldanski seji je izjavil Briand,
da so se mu zdele izjave Chamberlaina naj-
prej »temen predor«, pozneje pa so se raz-
jasnile. Nad 40 narodov je delalo na proto-
kolu, da najde sredstva proti vojni. Pro-
tokol vsebuje že regionalne pogodbe, kate-
re priznava tudi Chamberlain. Važno je
tudi, da protokol ukinja pravne razlike med
večimi in manjšimi državami. Dve nadalj-
nji obliki protokola sta tudi dejstva, da se
žigosa vojna kot zločin in priznava pri-
pravljanje vojne za zločin. Francija vztra-
ja na ženevskem protokolu, vendar pa je
pripravljena razpravljati o njegovem izbolj-
šanju. Obligatorična arbitražna nudi večjim
in manjšim državam enakopravnost, pra-
vičnost in varnost. Sankcije ne vsebujejo
druga, kot uporabo čl. 16. Vezinega pak-
ta ki je že danes za vse člane obvezan.
Francija ne odklanja regionalnih pogodb,
vendar pa ostaja zvesta ženevskemu pro-
tokolu, ki more edini privedi do razoro-
žitve in do dejanskega mira.

Italijanski zastopnik Scialoja je izjavil,
da se strinja z ugovori Chamberlaina proti
protokolu, želi pa, da se pogodbe med po-
samesojni zainteresiranimi državami po-

stavijo pod zaščito in kontrolo Zveze na-
rodov. Na to so še govorili Ishi za Japo-
nsko, Melofranco za Brazilijo, De Leon za
Španijo in končno zastopnik Švedske. Vsi
ti so izjavili, da so pripravljeni na podla-
gi protokola nadalje sodelovati pri tem, da
se mirovno delo Zveze narodov uresniči.
Splošni vtis je, da je ostal Chamberlain
s strogo odklonitvijo ženevskega protoko-
la popolnoma izoliran. Predvidoma bo Svet
sklenil resolucijo, ki predlaga teksi proto-
kola kot podlago neke vrste drugega čita-
nja letošnjemu plenarnemu zasedanju

Arkadij Averčenko umrl

Praga, 12. marca. v. Slavnj ruski po-
satej Arkadij Averčenko je v 43. letu v Pragi umrl.

Arkadij Averčenko je osobito po pre-
vratu zaslovel po vsej Evropi kot duho-
vit humorist, kozér in feljtonist. Dobro je
znan tudi čitateljem »Jutra«, ki je priob-
čilo že celo vrsto njegovih malih humo-
resk in satirčnih črtic, v katerih je Aver-
čenko prav rad švrlal proti boljševiškim
gospodarjem Rusije. Imel je povoda do-
volji, kajti boljševiške oblasti so ga radi
satire »Stambolijski in komunisti« (ki je
bila lani priobčena tudi v »Jutru«, obso-
dilo na smrt, a mu je uspelo oteči se iz
boljševiškega pekla in dospeti v Evropo. V
emigraciji ni imel stalnega bivališča, po-
največ je živel in pisal v Pragi, rad pa
se je mudil tudi v Berlinu, a lanske leto
je s svojimi turneji po Jugoslaviji priredil
v Zagrebu in Beogradu recitacijo svojih
izbranih humorističnih produktov. Vseka-
kor z Arkadijem Averčenko legla v grob
bister ruski talent, ki je v emigraciji pri-
dobil evropsko popularnost.

Sneg v Rimu.

Rim, 12. marca. v. Danes dopoldne je tem-
peratura močno padla. Ob 10. dopoldne je
začel nalezavati sneg.

Boljševiške zveze z Radićevo stranko

Boljševiki pozivajo HRSS k revoluciji. — Dr. Trumbić za nasilno izpremembo režima. — Radićevci za zrušenje sedanje države

Opozicijski blok skuša pred verifikacijo mandatov Radićeve stranke dokazati, da HRSS ni v zvezi z boljševiško internacionalno in da se je Radić izpreobrnil k monarhizmu, vsled česar da ni nobenega vzroka za razveljavljanje Radićevih mandatov.

Opozicijski dokazujejo tudi, da HRSS ni oficijelno odobrila pristopa v komunistično seljaško internacionalno in da je priključil Radić pristop na svojo roko, kar pa je navedena laž. HRSS je dala Radiću na seljaškega narodnega zastopstva 19. avgusta leta 1923. najobsežnejša pooblastila za delo v inozemstvu in na selji tega zastopstva 3. avgusta 1924. je bil sprejet sklep, ki je bil objavljen tudi v »Slobodnem domu« 6. avgusta 1924. in ki odobrava pristop HRSS v seljaško internacionalno v Moskvi. Pred tem je poslal St. Radić 27. junija 1924. glavnemu tajniku seljaške internacionale Aleksandru Petroviču Smirnovu pismo, v katerem prijavlja pristop HRSS v to internacionalno. St. Radić je objavil to pismo v »Slobodnem domu« dne 23. junija 1924. in je bilo deloma konfiscirano. V tem pismu naglašuje Radić, da hoče HRSS pretvoriti Jugoslavijo v federativno seljaško republiko in da bi potem taka Jugoslavija stremela po ustvaritvi jadransko-podonavske federacije od čeških gor do Jadranskega morja.

Za pristop v komunistično internacionalno je ruska sovjetska vlada obljubila Radiću moralno in gnetno pomoč ter je predsedništvu HRSS v »Slobodnem domu« od 24. decembra 1924. oficijelno razglasilo v neki polemiki z »Obzorom«, kako je Radić ob neki priliki izjavil, da je od Rusije zagotovljena HRSS ne samo diplomatska intervencija, temveč tudi po potrebi vsa moralna in gnetna pomoč, seveda samo za slučaj amputacije Hrvatske, ki si jo je izmisli Radić samo kot krinko.

Ta dejstva je potrebno ponovno ugotoviti, ker jih sedaj zbirajo ne samo opozicija, ampak tudi Radić sam, ki je po vseh opozicijskih tiskovnih izjavah pred preiskovalnim sodnikom, da HRSS ni stopila v seljaško internacionalno, ker to vprašanje ni došlo pred glavni odbor stranke. Ker je plemenit HRSS, ki je vendar večji forum kakor pa glavni odbor, odobril njen pristop v seljaško internacionalno, je jasno, da je ta izjava Radićeva, ki se jo sedaj poslužuje Radić, navadno izjavljanje.

Tudi trditve opozicije, zlasti na Davidovičeve stranke, da je Radićeva stranka že lani za Davidovičeve vlade priznala monarhijo, državno in narodno edinstvo, je laž, ki sta jo ovrgla sama podpredsednika HRSS dr. Vi. Maček in Josip Predavec že lani 3. decembra 1924. v »Slobodnem domu«. Davidovič je namreč novembra meseca trdil na svojih shodih, da je HRSS priznala monarhijo, državno in narodno edinstvo, kakor tudi, da ima v rokah pismo obeh podpredsednikov HRSS v katerem stoji, da se Radićeva stranka odreja federaciji in da sta oboje podpredsednika sprejela stališče širokih samouprav. Dr. Maček in Predavec sta odločno zanikala, da bi podpisala kakšno izjavo, v kateri bi se odreli katerikoli točki programa HRSS. Ob tej priliki naglašata ponovno, da ostane HRSS republikanska in da more priznati z ozirom na trenutni mednarodni položaj monarhijo, ako bi bila angleškega tina.

Ako tudi upoštevamo, da je lani grozil Radić na svojih shodih, da se bo kraljevo železo zlomilo na hrvaškem hrstu in da bodo sediti gumijevim kroglicam, ako ne bodo zadostovale, svinčene, potem je tudi razumljiv članek, ki ga prinaša boljševiški propagandni list »La Federation Balkanique« od 1. t. m. kot dopis iz Zagreba od 20. februarja pod naslovom »Hrvatska po volitvah« in v katerem vprašuje psevdonimni pisec H. Dalmata: »Kaj čaka vodstvo HRSS?»

Boljševiški članek pripisuje v svojem dopisu tudi dr. Trumbiću važno vlogo v obveznostih, ki jih je prevzela HRSS ob svojem vstopu v boljševiško seljaško internacionalno.

Članek pravi med drugim: »Zastopniki hrvatskega meščanstva so bili izvoljeni na listah HRSS, ker so se izjavili sporazumno s političnimi načeli stranke. Bivši zunanji minister dr. Ante Trumbić je bil izvoljen v Zagrebu. Osičkin v Varaždinu s plebiscitarno večino, ker je izjavil, da sta republika in federacija edina možna pot političnega dela in uspeha v Hrvatski. Morebiti to dr. Trumbić v najkrajšem času sprejel in javno zastopal tezo, ki jo v privatnem življenju in ozkem krogu političnih prijateljev odločno brani, da so s parlamentarnim delom v tej državi ne da nič doseči in da je treba organizirati ljudstvo, doseči sporazum z vsemi revolucijonarnimi silami na Balkanu ter v odločilnem trenutku polastiti se s silo oblasti.

Kaj bo storilo vodstvo HRSS? Politična pota stranke so jasno določena in težko bi se vodstvo moglo izneveriti programu, ki ga je osvojil organizirani narod pod najstrožjimi pogoji in mu ostal zvest, dasi je zvestoba plačala zelo krvavo! In sedaj je na vodstvu, da se pokaže zrelo in dostojno narodovega zaupanja! Ono bo imelo v točko političnega smisla in razumevanja, v kolikoli izvede politične obljube v živo stvarnost! Disciplinirana stranka je brezdvomna in glavni odbor more določiti taktiko stranke na svojem prepi-

sanju ter ni nevarnosti, da bo ljudstvo ostavilo voditelje na pol poti. V kolikor gredo Davidovič, Korošec in Spaho po istem potu, se ne more oddaljiti njihovo sodelovanje, toda vodstvo bo storilo zelo prav, ako se ne veže na te politike, ki so zastopniki bančnih in malomeščanskih interesov. V ostalem tega vodstvo ne more storiti, ker bi došlo v nasprotje s svojimi pristaji, ki nečelo vreči samo monarhije in vojaške diktature, temveč se žele osvoboditi tudi bankokratstva in patriotskega dobičkarstva. Pristaji HRSS niso republikanci iz malomeščanske zavisti ali radi osebne udobnosti, ker ne bi mogli nositi puške in duhati smodnik in ker bi namesto kralja želeli kot vrhovnega predstavnika dobrorejnejega meščana! Oni žele seljaško in delavsko državo, organizirano na principu dela, in rušenje sedanje države, ki jo vsiljuje meščanska in vojaška kasta!

Nadalje vprašuje pisec: »Kako dolgo bo vodstvo Hrvatov čakalo na osvoboditve od parlamentarnih trikov in praznih zmag v narodni stvarnosti? Vodstvo HRSS ne sme prezreti, da ima tuji strankarski disciplinirani svoj konec in da ima tudi triletna brezpravna naroda svoje meje! Kar se dogaja z delavci v Jugoslaviji mora biti živ opomin vsem pristajšem novega reda v državi! Ali more to mirno gledati vodstvo HRSS? Nikola Pašić je v kronskem svetu nenasilno zadnje iskro na tle, da bi v tej državi moglo priti do mira. Z izrecnim odobravanjem kralja je naveličal, da je namen vseh odgovornih krogov, izvesti strogi centralizem, onemogočiti vsako možnost delavske in seljaške emancipacije, vztrajati na potu izrednih odredb, izvesti vidovčansko ustavo in uporabiti zakon o zaščiti države proti vsakomur, ki se v Jugoslaviji ne klanja edinstvu in trojici božji: P. K. P. I. Kaj čaka vodstvo HRSS?»

Jasno je, da je bil ta članek v boljševiškem propagandnem listu »La Federation Balkanique« objavljen z vednostjo sovjetske propagandne službe in da predstavlja odločen poziv Radićevi stranki, naj izpolni svoje obljube in obveznosti, ki jih je dala Moskvi. Boljševiki pozivajo Radićevu stranko k revoluciji, k nasilni izpremembi režima, in ravno ta poziv je dokaz, da imajo na podlagi Radićevih obljub pravico to zahtevati.

Srično tega je trditve opozicijskega tiska, da Radićeva stranka ni v zvezi z Moskvo. Laž, na drugi strani nam navedeno dokazuje, da vlada popolnoma pravilno postopa, ako drži Radića in tovariše v zaporu.

Načrt tiskovnega zakona

I. Mesto vstopa, nekaj odgovora.

Širši javnosti načrt novega tiskovnega zakona še ni podrobno znan. To stanje so poročali Indije, ki žele rihariti v kalnem, in so pričeli pisati proti načrtu. Razume se, da so med prvaki te kampanje klerikalci, ki so še vedno bili proti vsaki dobri stvari, in še vedno za vsako slabo. In razume se, da so oni, haš oni, nastopili v imenu »svobode«. Kajti klerikalci imajo še vedno »index« zabranjenih knjig, in še vedno »imprimatur«. Za posvetni svoj tisk na seveda žele imeti anarho mesto svobode, oni žele imeti svobodo obrekanja, svobodo za rovanje, hukanje, častikanje.

Razven »Slovenčevih« in »Stražinih« ljudi se oglašajo proti načrtu tiskovnega zakona komunisti. Oni imajo načelno razloga. Njim odgovorjati je še lože, ko klerikalcem. Oni dobe »popolno« svobodo, kadar jo bodo dali sami v Moskvi. Ali ima sovjetska Rusija tiskovni zakon, kakršnega bi oni radi imeli v Jugoslaviji? Ali bi proti njihovi državi smeli pisati in deseti del tega, kar smejo oni pisati pri nas proti nam? Smrtna kazen bi pri njih sledila za to, kar ostane pri nas nezakazovano ali se je doslej na zasebno obtožbo kaznovalo s 50 Din »radi zanemarjene pažnje«.

Namen referata ni polemizirati. Podati hočem izveščje iz današnjega načrta tiskovnega zakona, in kratko sistematično in kritično. V informacijo širši publiki, in nekaj glavnih misli kritike za redke poznavalce snovi.

Poprave pa še naj s prstom pokažem na revolucijsko »Deklaracijo pravic Človeka in Državljanov«. To deklaracijo je sprejela revolucijska Narodna skupščina (l'Assemblée nationale) dne 26. avgusta 1789. Deklaracija je temelj revolucijskega mišljenja, je čredo vseh revolucij od inclusive ruske oktobrske 1916. Ta deklaracija pravi v členu 4.: »Svoboda obstoji v možnosti, da storiš vse, kar ne škoduje bližnjemu. Izvrševanje prirodnih pravic vsakega človeka ne sme poznati zaprek, razven onih, da je zagotovljeno vsem drugim članom človeške družbe svobodno izvrševanje istih pravic. Te zapreke pa ne morejo biti izražene drugače, kakor z zakonom.« In čl. 11. izjavlja klasično: »Svobodno pridobivanje misli in mnene je ena najdragocenejših pravic človeka. Vsa državljani sme torej svobodno govoriti, pisati, tiskati, samo da odgovarja za vsako zlorabo te svobode, v primerih, kakor ho določil zakon.«

Dovolj. Boli klasičnega odgovora ni treba. Seveda bodo gospodje okrog »Slovenca« na to molčali, kakor molče že dolgo na očitek »imprimatura« in »indexa«. Svobodoljubni revolucionarji, congregati pod krivo palico, Mođa jih

še kdo vpraša: Če smeš ti svobodno krasiti čas s tiskom, če smeš svobodno ti in huiskati, če smeš proti osebam in proti državi delati, kar hočeš, smem tudi jaz v istem stilu in s istimi besedami pisati proti škofu, papežu evangeliju itd.? Ali priznavajo to svobodo tiska? To svobodo mnena? Ja, Bauer, das ist was anderes, je li? Ti hočeš namreč svo budo le zase, proti meni. Jaz pa naj mesto tebe »nastavljam še drugo lice«, da me boš ti bil po nemi! Takšne svobode si žele vsi tatovi in roparji, ki ne žele odgovarjati za zlorabo svobode.

Politične beležke

+ Opozicijska »strategija« v verifikacijskem odboru. Evidentno je, da člani opozicije v verifikacijskem odboru skušajo z dolgovestnimi diskusijami zavlačevati pozitivno delovanje odbora. Ta dolgovestnost ima svoj namen: Opozicija želi preprečiti, da bi vlada pravočasno dala izglasovati dvanajstine, ki morajo v kratkem priti na dnevni red Narodne skupščine. Kakor beleži večrajšnje »Vreme«, je večina verifikacijske odbora sklenila pospešiti verifikacijo, in sicer na ta način, da se verifikacijske debate razmeroma skrajšajo. Verifikacijski odbor ne bo več prežvekoval vsakojakih morskih kač o sleherni malenkosti, temveč pospeševal glasovanje o bistvenih zadevah verifikacije.

+ Mač kontrola. O usodi radićevskih mandatov uvelja »Slovenec«. Medtem ko Pribežkovičev trdijo, da bodo vsi mandati HRSS razveljavljeni, trdijo drugi krogi, da vlada še ni storila končne sklenila. Kar se tiče Pribežkovičevih trditve, da bodo razveljavljeni vsi mandati HRSS, je tak korak najmanj verjeten. — Zagrebški »Hrvat« obrača docela narobe in pravi: »Z razveljavljanjem mandatov HRSS se radikali mislijo rešiti samostojnih demokratov, ker bi brez njih imeli delovno večino v parlamentu. Zato pa se misli, da ne bo prišlo do razveljavljanja vseh mandatov HRSS, ker bi se temu uprli samostojni demokrati.« — Takšne politične uganke, ki se tako ali drugače sučejo okrog samostojnih demokratov, so vsakdanja pojava v opozicijskem novinstvu.

+ Najna potreba novega tiskovnega zakona. Za terzitsko atako opozicijskega novinstva na ministra pravde dr. Lukinića je vrlo karakteristično nisanje senilne »Demokata«, ki Thurn-Taxisa obravnava tako-le: »Ta ron je prišel v žep ... nič več in nič manj kot ravno 10 milijonov, v žep ... 10 milijonov, v žep ... 5 milijonov in Pribežkovičevemu člonisju 5 milijonov.« A kdo so one tri nlike, ki so nobasale po 10 in 5 milijonov? Ali se »Demokratija« in »Slovenec«, ki stvar nemitikule, ne zavedata, da ravno te zlobo, temveč tudi budalost! Mar bi navedla tudi imena obdarovanih, ki bi no sodnijsko uspelem dokazu te infamije gotovo bili pripravljani obema odstotpi »corpane« milione ... »Slovenec« smo že enkrat zaprli sano, ko je ob nastopu tigrovske vlade obrekoval naše liste, da so dobivali iz državne blagajne korupcijske subvencije. Vse smo takrat podarili celo gosp. škofu in ga pozvali, da naj se milijonov hitro loti. Istočasno smo tudi konstatirali, da je »Slovenec« odin list v Sloveniji, ki se je dal za svojo pisavo podkupovati. Že v Avstriji je sprejel denar iz reptiljskega fonda kot hlapec dunajskega ministrstva. In ko je nastopila tigrovska vlada, je za izlet v Svicco »Slovenec« zohal franke iz disozicijskega fonda našega znanega ministra. Nesramne klevete škofovega lista v ostalem le dokazuje, kako nujno je potreben nov tiskovni zakon, ki bo omogočil, da se časovni obrekovalci s posneženim postopkom spravijo pod ključ. Danes ti lopovi lahko natolčujejo in kradejo prstenje, pa si proti njim niso brez moči.

+ Nič »spomnišenja« s klerikalci in »farji«. »Slovenec« si je komaj včeraj opomogel od kapi, ki ga je zadela ob novici, da bo verifikacijski odbor imel priliko razpravljati tudi o klerikalnih »senarijah« in eklatantnih nezakonitostih, ki so zhrane v precizno sestavljeni pritožbi. Nič ni v njej »rovčarskega tona«, nič ironije s klerikalci in »farji« in »sličnimi strašili liberalne inteligence«, kakor bi druge in sebe rad varal »Slovenec«, temveč je točen in stvaren ovis. ki na je resnično dokaj obsežen, ker razkriva tudi tiste klerikalne mahinacije, o katerih se kolovodjem v škofovi tiskarni pač ni sanjalo, da pridejo na sence. — »Slovenec« moleduje »nekateri radikale«, da »take pritožbe radi svoje oblike ne bi smele priti v meritorno razpravo«. Naj »Slovenec« verjame, da moleduje zaman. Kajti poleg »meritorne razprave« vsekakor ne izostane tudi javna razprava, ki bo še marsikateremu slovenskemu volilcu odprla oči, klerikalnim kolovodjem pa peščila jezike.

+ Hlapci. Škofov list anatemizira »pačitelje slovenskega jezika«; nanredne novine in uradništvo s solistvom vred. Klerikalne tigre, ki so takorekoč cvet in izbranstvo slovenskega ljudstva, a vendar s svojim notoričnim upitvanjem in jezikovnim hlapčevstvom po Beogradu pačilo svojo domačo govorico, na je seveda prezi. Ne odrekamo škofovemu puristu pravice do kritiziranja enotnih terminoloških polavov, ki pa so bili iraktičnega kakor etimološkega pomena, ampak ugotavljamo, da je ravno »Slovenec« s svojimi psovskami in žargonsko pisanimi pamfleti doslej dosegel rekord slovenskega hlapčevstva v političnih manirah in načinu slovenske publicistike. »Slovenec« ne bo nikogar učil slovenščine, dokler mu je ta

zgodil instrument za posurovljevanje slovenskega ljudstva.

+ O radićevskih mandatih razpravlja oficijelna radikalna »Samouprava« z nastopnimi izjavami: Radićeva stranka je bila razpuščena z odlokom ministrskega sveta na osnovi zakona o zaščiti države; toda ta odlok ni bil izveden v celoti, hrvatski republikanski seljaški stranki je trak uspešno postaviti svoje liste in dobiti 67 mandatov na osnovi istega programa, ki ga je Radić prinesel iz Moskve. Zakon o zaščiti države jasno predpisuje, da ne more biti narodni poslanec, kdor pripada komunistični organizaciji; a ker je Radićeva stranka formalno pristopila k seljaški internacionali in ker so njene zveze z Moskvo v tem pravcu izven dvoma, mora verifikacijski odbor tozadevno ustvariti vse potrebne sankcije. Opozicijski krogi so skušali z gotovimi manifestacijami ublažiti pravi značaj Radićeve stranke vsekakor v nameri, da bi vrlivali na verifikacijski odbor in na Narodno skupščino. Kako bo sklepal verifikacijski odbor — to pač zavisi od zakonskih in političnih momentov, o katerih mora sklenati tudi vlada in skupščinska večina. Nikakor nečemo prejudicirati tem odločitvam; hčemo pa poudariti le to, da se to vprašanje mora reševati svobodno, brez vpliva slehernih sugestij, ki prihajajo iz opozicijskih krogov. Skupščinska večina sproveda svojo politiko in mora pri svojem opredeljevanju, kjer je navezana na lastne presodke, upoštevati one razloge, ki so merodajni za ustvaritev njenih glavnih ciljev in njene državne politike. Ona je odgovorna za delo in upravičena, da postopa tako, kakor smatra najpravičnejše glede na obstoječe zakonske predpise ter na državne in narodne interese.

Iz demokratske stranke

Občni zbor JDS v Celju

Celje, 12. marca.
V sredo, 11. t. m. se je vršil ob 20. ob naravnost imenovanem udležbi članstva letni občni zbor krajevne organizacije JDS za mesto Celje.

Predsednik dr. Kalan je v pozdravnem govoru izrazil svojo posebno radost in zadovoljenje, da se prvič vrši zborovanje v Celjskem domu, ki je postal po dolgotrajnem strankinem delu dom celokupnega celjskega prebivalstva. Spominja se nato dveh marljivih, svestih strankinih članov, ki sta v pretekli poslovni dobi umrli; notar Lovro Baš in Engelbert Jakhel.

Zatem je podal kratko sliko strankinega delovanja, ki ni bilo še nikoli tako živo in med celotnim članstvom tako iskreno kot preteklo leto. V tečajnem položaju, v katerem so se vršile občinske volitve je pokazala stranka svojo največjo sposobnost. Nesebično je je zastopala svoje lastne strankarske interese v korist celokupne napredne in nacionalne stvari mesta Celje. Častna zmagala Narodnega bloka nad nemško reakcijo, podpirano po Sloveniji, je krona vsega tečaja, a vendar lepega dela. Za okolico Celja se je med tem časom ustanovila posebna krajevna organizacija, ki je odvzela mestni organizaciji mnogo dela, s katero pa je vodstvo in članstvo mesta v najvišjih in prijateljskih stikih. Pridobitev Celjskega doma za celjsko javnost iz rok posameznih članov društva Deutsches Haus je bila nad vse težavna in delikatna. Našla pa se je po dolgotrajnem delu prava juridična formula in tudi popolnoma prava objektivna pravna pot, po kateri je prešlo imetje bivšega društva Deutsches Haus končno vendarle v roke celjskega prebivalstva, kateremu se ne more več odvzeti. Pri skupščinskih volitvah je bila stranka zelo agilna ter je izvojevala med vsemi našimi kraji in mesti najuspešnejšo zmago. Strankino vodstvo pa je v tem času vršilo tudi mnogo agitacijskega dela izven mesta. Institucija rednih tedenskih sestankov ob sredah je ona prijateljska vez, ki drži in množi število celjskih demokratov, aj pa tudi niso nikjer ti sestanki tako lepo obiskani kot ravno v Celju. Predsednik se dalje v lakavih besedah spominja ogromnega dela, ki ga je izvršil v pretekli poslovni dobi strankini tajnik, g. Zorko. Občni zbor mu izreče zato ob burnem pritjevanju najpričnejšo zahvalo.

Po lepem poročilu predsednika dr. Ka'ana je podal kratko svoje tainiško in blagajniško poročilo g. Zorko. Organizacija je izvršila med letom ogromno podrobnega dela imela je med drugim skupno 62 sej. Porast članstva je ravno v tem letu tako velik, da je v Celju v najkrajšem času pričakovati končne konsolidacije naprednih nacionalnih vrst. Tudi blagajniško poročilo je zadovoljivo.

Pri volitvah se izvli z velikim pritjevanjem navzočih za predsednika zopet dr. Kalan. g. Prekorski je povzel kratko besedo k velikiemu delu, ki ga je izvršil predsednik dr. Kalan. Njegovemu taktičnemu in taktičnemu postopanju se mora stranka zahvaliti za marsikak lep uspeh. Član Zalokar predlaga nato za krajevni odbor vse viriliste (občinske odbornike), poleg njih pa še sledeče gospode: Zorka, Vudlerja, Smodiša, Dolžana, dr. Derezanja, Drogenika, Kadica, Bradaca, Mastnaka, Leibnerja, Mirnika, Sinkovca, Grudna, Zontiča, Rajčica, Paika, Voglarja, za preglednika računov pa Turnška in Cvahtēja. Članstvo je navdušeno sprejelo predlog.

Pri slučajnostih so se obravnavala razna vprašanja, posebno gospodarska. Predsednik sreške organizacije Prekorski je poročal kratko o delovanju organizacije pri skupščinskih volitvah. Svojo dolžnost je vršila v arezu zlasti inteligence, predvsem učiteljske, trgovci in obrtniki. Po vseh krajih so bili lepi uspehi. Tu pa je treba graditi dalje a tem, da se organizira članstvo, kar se bo v najkrajšem času zgodilo. Ravnatelj g. Leznicher je govoril o izpopolnjevanju in organiziranju mariborske oblasti, kjer imamo redko srečo, da našelje oblasti vsestransko agilen in mreden veliki Jugan. Dotaknil se

je raznih gospodarskih vprašanj, ki jih ba treba kmalu rešiti. Izvršiti pa se mora posvobod tudi nacionalno dičenje. Prav lepo je razpravljal dalje o gospodarski osamosvojitvi našega naroda obrtniki g. Zontič. Država ne dobave naj se izvršijo če le mogoče v mejah države, da dobijo domači ljudje svoj zaslužek. O uradničnem vprašanju je govoril prof. Rajič ter izrazil upanje, da se bo tudi za ta stan storilo, kar se storiti da. Ob koncu je pozval predsednika navzočih na do lo za strankin razmah ter ob najlepšem razpoloženju zaključil krasno uspeši občni zbor.

Iz Zveze kulturnih društev.

V naslednjih dneh se vrše sledeča predavanja:

V petek, 13. marca.

V Zalogu pri Ljubljani, ob 8. zvečer predava prof. Dolžan »O postanku sveta«.

V Trbovljah predava g. Anton Podbevšek.

V soboto, 14. marca.

Ljubljana: v gostini pri Kavčiču, Privos št. 4. predava g. Stojan Bajič »O komunizmu v teoriji in praksi«. — Na Taboru v društvenih prostorih Sokola l. predava g. prof. Dolžan »O vesoljnem potopu«. Začetek obeh predavanj ob 8. zvečer.

V nedeljo, 15. marca.

Na Vrhniki: predava g. Stojan Bajič »O demokraciji«.

Kotredž: G. prof. Dolžan »O postanku sveta«. Predavanje se vrši ob 9. dop. v gostini g. M. Drenovška.

V Krki vesi predava ob 2. pop. g. nadzornik Gombač »O kletarstvu in sedjanstvu«.

V Trbovljah nadaljuje svoje predavanje g. Anton Podbevšek.

Društva, ki žele predavanj o alkoholizmu, o kužnih boleznih, o jetiki itd., naj to takoj sporoče Zvezi. Društva, ki še niso poslala o svojem delovanju v preteklem letu, poročil, naj to nemudoma stori.

Po svetu

— Novi českoslovaški poslaniki na Dunaju. V čeških parlamentarnih krogih se vzdržuje vesti, da bo dosedajni minister za socialno politiko Gustav Habrman v najkrajšem času demisijsiral in odšel kot naslednik poslanika Krofite na Dunaj. Za novega ministra za socialno politiko bo najbrže imenovan socialni demokrat Wintec, ki je enkrat že upravljal ta portfelj.

— Madžarska še ni zrela za splošno volilno pravico. Madžarski min. predsednik grof Bethlen je imel v sredo na sestanku vladnih poslancev ekspozit o volilni reformi, v katerem je naglašal, da je demokracija na Madžarskem nekaj drugega kakor na zapadu. Madžarska za splošno in tajno volilno pravico po njegovem mnenju sploh še ni zrela, ker omogoča tajna volilna pravica nasilje od spodaj. Pač pa je vlada obdržala žensko volilno pravico. Poslenci so vzeli Bethlenovo ekspozit na znanje in soglasno odobrili skrajno reakcijski vladni volilni predlog.

— Državna konferenca ruskih komunistov. Ruska komunistična stranka je sklicala za 22. aprila državno strankino konferenco v Moskvi. Delegate bodo imenovale organizacijske enote iz celega ozemlja države in pa armada. Državna konferenca se bo bavila med drugim tudi z afero bivšega vojnega komisarja Trockega in s politiko Zinovjeva.

— Razpustitev avstrijskega parlamenta. Vojvoda Abercorn je v torek otvoril trški ulstrski parlament s prestolnim govorom, v katerem je izjavil, da bo na prošnjo kabineta najbrže že v soboto razpustil zbornici. Nove volitve se bodo vršile že 3. aprila.

— Uvedba osemurnega delavnika v angleški industriji. Angleška spodnja zbornica je v prvem čitanju sprejela zakonski načrt, po katerem se lahko v industrijah, kjer se izkaže to kot potrebno, uvede osemurni delavnik.

— Unamuno in Ibanez obtožena radi veta. Ibanez. Kakor poroča pariški »Temps« iz Madrida, je odredilo generalno državno pravdnitvo v Madridu proti slavni španskim pisateljem in filozofom Plascu Ibanezu, Miquelu de Unamunu radi razžaljenja kazenskosodno postopanje radi razžaljenja Velikanstva in pozivanja k umoru. Ako se obtoženci ne odzovejo povabilu, bodo proglašeni kot uporniki.

Kovinarska stavka v Severni Italiji.

Milan, 11. marca. a. Pod pokroviteljstvom fašistovske strokovne organizacije je izbruhnila pred par dnevi stavka kovinarjev v Bresciji. Stavka se je raztegnila včas na Lodi, danes jutraj pa tudi na Milano, kjer je začelo stavkati delavstvo avtomobilne tovarne Bianchi in še nekaterih manjših obratov. Do noč je stopilo v Milano v štrajk nad 1500 kovinarjev, računajo pa, da se bo stavka v prihodnjih dneh še bolj razširila in zadela sploh vse kovinarsko industrio.

Amnestija v Rusiji

Moskva, 11. marca. z. Na podlagi amnestijskega odloka centralnega izvrševalnega odbora sovjetske vlade je bil cerkveni poglavar Grigije, Ambrosios z vsemi člani svojega sveta izpuščen iz zapore. Ambrosios je bil pred 10 meseci obsojen na 6 let težke ječe.

Sovjetski poslaniki na Japonskem.

Moskva, 11. marca. v. Sovjetska Unija je imenovala za pooblaščenega poslanika na Japonskem Vigdorja Koppa. Kopp je bil dosedaj član kolegija v znanjem komisariatu. Svoječasno je bil sovjetski poslanik v Berlinu, leta 1923. pa je bil v Varšavi radi ureditve raznih vprašanj za poljsko vlado. Ta pogažanja pa so ostala brezuspešna. Kopp potuje prihodnje dni v Tokio.

Naši kraji in ljudje

Strašna tragedija skrite ljubezni

Dete umorjeno, oče in mati izvršila samomor.

Vrhnika, 12. marca.

«Jutro» je že včeraj priobčilo kratko notico med dnevnimi vestmi o detomoru v našem trgu. V naslednjem poročilu tragičnega dogodka, čigar žrtev je postala mlada deklica Ivanka Jereb.

Skrito razmerje.

Zalostni slučaj nesrečne ljubezni se je dogodil dne 9. t. m. prav za prav v mali zakotni vasi Bistri pri Borovnici, kamor ne sega hrup življenja, v tih vasi, kjer bi človek sodil, da ljudje sploh ne vedo, kaj se godi po svetu. S svojimi že precej starim očetom je živela Ivanka Jerebova v lepi harmoniji. Služila sta za bomo dnarsko plačo pri Gallettu. Dekle ni kazalo nikakega zanimanja do moških, tako vsaj pravijo sosede, kljub temu pa se je razvilo med njo in orožnikom Adolfom Ozrnom, službujočim na Škoflji pri Ljubljani, ljubavno razmerje, skrito, a zato tembolj vroče. Skrito je ostalo do ponedeljka, dne 9. t. m. Nihče ni slutil, kaj se godi, oziroma kaj se je zgodilo z Ivanka.

Kriza na vrhuncu.

V ponedeljek pa Ivanka ni mogla več zdržati bolečin. Zato je prosila svojega gospodarja Galletta, naj jo popelje v njegov kočijaž k zdravniku na Vrhniko, kar se je tudi zgodilo. Ko se je Jerebova vrnila od zdravnika, je prosila kočijaža, naj jo za hip počaka. Ta jo je v resnici čakal, ni pa je dočkal. Končno se je vrnil sam domov ter tako javil njenemu bratu čudni slučaj. V skrbeh za sestro se je popeljal brat k zdravniku, ter ga prosil, naj mu pove, kaj je z njegovo sestro Ivanka, ča ni prišla domov. In zdravnik mu je povedal sledeče: «Vaša sestra je porodila pred 14 dnevi otroka ter ga zavrnila. Svetoval sem ji, naj se sama javi orožniku. Več ne vem in tudi ne morem povedati!»

Ker se Ivanka ni javila pri orožnikih,

so ti odšli na njen dom. Po dolgotrajni preiskavi so našli

novorojenčka ženskega spola,

zavitega v srajčko in zaprtega v zaboj v hladni kleti. Mrtvo dete so odnesli na Vrhniko, kjer je izvršil, kakor je «Jutro» že poročalo, sodni zdravniški izvedenec dr. Travner iz Ljubljane obdukcijo.

Ivanka Jereb je med tem izginila. Kam? Nihče ne ve, kje se nahaja. Baje je šla raje prostovoljno

v smrt v Ljubljano,

kakor pred poroto, mogoče pa je tudi, da se je odpeljala k svojem ljubljencu na Škofljo, kar pa je seveda manj verjetno. Predno je šla namreč k zdravniku, je sežejala ljubavna pisma v peči. Iz tega se lahko sklepa, da je iz strahu, ako pri zdravniku na Vrhniki ne odpravi povoljno, sklenila raje izvršiti samomor.

Včeraj so našli domači v peči še eno nezgorelo pismo, v katerem ljubimec poroča, da ga jako veseli, da je uredila vso stvar tako skrito, da nihče ne ve za ta nenprijetni dokaz prepovedane ljubezni. Poleg tega so našli včeraj še eno neno pismo, ki ga iz dosega nepojasnjenega vzroka ni odposlala na ljubimčev naslov, in v katerem ga prosi in roti za hitro denarno pomoč vsled zdravniške pomoči, ker je bila baje ob porodu življeno nevarno pokvarjena.

A travediia skrite ljubezni s tem še ni bila končana. Oče orožnika Adolfa Ozrina je sponoril včeraj svoji hčerki, da se je nien brat

Adolf včeraj ustrelil.

Sel je tudi on prostovoljno na drugi svet iz strahu pred justico. Obe najdeni pismi Ivanka Jerebove dokazuje, da sta nesrečnika delala sporazumno o tej žalostni stvari.

Kie je Ivanka, homo še poročali, ko dohimo natančnejše podatke in dokaze.

stopila v dvorano močna grupa Slovencev, katerim najprej niso hoteli priznati volilne pravice, češ da jih odbor ni sprejel kot članke, čeprav so že davno plačali članarino. Ko so Nemci videli, da s tem ob navzočnosti policijskega komisarja ne morejo prodreti, so naenkrat izjavili, da bo občni zbor prekinjen, ker baje blagajnik nima v redu računov. Tu pa je energično posegel vmes g. Ivan Kežar, ki je v imenu Slovencev izjavil, da bodo pač Slovenci izvolili sami začasno predsedstvo ter izvedli občni zbor. Tej grožnji se je predsednik, nemški občinski svetnik Sirak vdal in kočno nadaljeval z občnim zborom.

Pri volitvah se je izkazalo, da je dobila slovenska lista 53 glasov, Nemcev pa je bilo mnogo manj. Tu pa je začel nemški tajnik trdit, da ima tudi on pooblastilo od navzočih za skupno 47 glasov, s katerimi hoče voliti po Nemcih predlagano listo. Sledilo so burni protesti in zahteve, da Nemci predložijo v glasovanje svojo listo. Najprej so se branili, kočeno so jo pokazali, toda glasoval je le eden zanj. Drugi navzoči Nemci in nemčurji se niso hoteli več izpostavljati, ko so uvideli, da je bitka itak zgubljena.

Novi slovenski odbor je sledeči: predsednik ključavničar Kumer, odborniki: stavebenik Špes, učitelj Dominik in Lampe. Sevnik, dr. Mahkovec, steklar Kovačič, uradnik Kavčič, Ivan Kežar, zasebni uradnik Vidra, trgovec Hochmüller in železniški uradnik Pagon.

Tako so Nemci tudi v magdalenskem predmestju klub svojemu zahrbtnemu triku zgubili svojo trdnjavo v Opleševalnem društvu, katero pa jim je služilo le v nemške nacionalne namene.

Predzren vlom v občinsko blagajno v Trzinu

Volika smola svedrovcev.

Trzin, 12. marca.

Ko je prišel danes občinski sluga Rok Kralj, kakor običajno okrog pol 7. zjutraj v občinsko pisarno, se mu je nudil čuden prizor. Vsa vrata so bila odprta, v pisarni vse razmetano. Nekdo je tu gospodaril kot nepoklican gost. In ko se je Kralj ozrl na blagajno, stoječo ob steni ga je obšla groza. Patentna Wertheimerica št. 3 je bila odmaknjena od stene, njena leva stena pa naravnost mojstrsko vdrt. Na poleg stoječi mizi so bili ostanki in sledovi svedrovcev, namreč: zamahek steklenice od olja, papir, v katerem je bilo zavito orodje, madeži od olja prazna občinska listnca za papirnat denar, razmetani blagajniški akti in knjige, tla posuta s pepelom iz blagajne, v kotu pa razsuti stari nežigosani avstrijski bankovci po 2, 20 in 50 kron in skupnem znesku kakih 1200 kron. Občinski sluga je seveda takoj policiji župana g. Lončarja in občinskega tajnika, ki sta takoj prihitela, hlepela se vsak za svojo pisarno mizo in drobne vrednosti, ki so v njih. Toda tu je bilo vse v nilešenem redu, svedrovci se niso ničesar dotaknili.

Orožniki so bil takoj na mestu in začeli stikati za sledovi. Ogledovanje je ugotovilo sledeče: Vlomilci so prišli od Bistrice čez Setinec in Basteljnovo vrt, kjer se prav dobro poznajo stopinje po snegu. Bila sta najbrže dva. Tam, kjer se konča kino-dvorana, sta skočila čez plot in prišla na dvorišče pri Basteljni, kjer se nahaja v prvem nadstropju občinska pisarna, ki ima pred-ohod in tri sohe. Ena izmed soh gleda na hodnik, a ima precej redno mrežo v oknu. Sina je bila ubita, tako da je vlomilec z lahkoto odprl okno in se skozi mrežo spazil v soho. Vse sohe so med okni povezane, vrata pa nezaključena. Tako je prišel vlomilec kaj hitro do cilja, do obehov polne blagajne.

Tu je začelo glavno delo. Ena, dve, tri, sveder je bil namazan in luknja zavrtana v dva milimetra debelo steno. Nato so prišli na vrsto klešče za rezanje pločevine in s kakimi 50 sunki je bila izrezana trikotna špiča, katero je potem vlomilec z lahkoto upognil navzgor, na kar se je vsul v medsteni na tla pepel, za ním pa se je pokazala notranja stena, katere se je lopov lotil naravnost strokovniško. Točno je namreč vedel, da ima blagajna dva predala. Zato je za vsak predal z izračunano spretnostjo diagonalno narezal ploščo od enega kvadratnega decimetra površine in več, zapognil špičo in bil je v notranjosti. Gotovo se mu je roka tresla od razburjenosti, ko je utipal prve predmete in jih začel vlačiti na dan. Toda možakar se je opedel, kakor

očitno gotovo še nikdar v življenju. Občinski finančniki namreč ne spravljajo denarja v blagajno, temveč ga imajo v banki in v Čekovnem zavodu, kjer ga tudi svedrovci ne dosežejo. V blagajni so samo vin-kulirane knjižice poslovne knjige in blagajniške priloge, pa nekaj drobiža, do katerega pa svedrovci tudi ni prišel. V denarni torbi pa je bil samo kop starih avstrijskih bankovcev, ki jih je razočarani vlomilec s svetlo jezo treščil ob tla, pobral šila in kopita in se preselil v pritličje, kjer je z večjim uspehom nadaljeval svoj ponočni slabo začeti posel.

Gospa Pernetova, p. d. Basteljnova mama, so ravno prejšnji dan dobili veliko pletenke dobrega domačega žganja in lepo število pravih kranjskih klobas. Take stvari imajo, kakor povsod, spravljene v jedilni škrabji, ki je poleg kuhinje na dvorišču. Vlomilca, dobra poznavalca domačih razmer, sta se napolila skozi sobo Slovenskega bralnega društva, ki ima vrata na dvorišče. Ko sta ubila šipo in z lahkoto odprla vrata v kuhinjo, ki se drži te sobe, sta tu radi lepšega vse razmetala, in šla potem dalje v jedilno shrambo. Otvorila sta se s 64 klobasami, lepim številom jajc, pograbila pletenke žganja in se potem vrnila po dvorišču k Bistrici. Tu je mal vrtiček. Delo ju je utrudilo, sedla sta, navrtala in popila pet jajc, se zalivala zraven z žganjem, za prigrizek pa sta imela s seboj krasne kranjske klobase. Očitno sta imela vlomilca izredno dober tek, o tem vsaj pričajo ostanki na licu mesta.

Pa če ima človek že enkrat smolo, se je ne znebi z lepa. Pletenka se je vlomilcem uhlila, žganje se je razlilo, obod s črepinami je sfrčal v Bistrico, kamor so prišle težje črepinje, obod sam pa se je našel na smetišču. Kam sta jo mahnila od tod svedrovca, je težko dognati. Upamo pa, da bo do to vprašanje rešili orožniki, ki so jako pridno na delu. Hišni prebivalci, predvsem g. nadupravitelj Roosa in njegova soproga, sta silila neko ropotanje, ki pa se jima ni zdelo nič nenavadnega. Zato sta se obrnila in mirno spala dalje. Tudi dekla je slišala ropot in pomenkovanje vlomilcev, a tudi ona se je zopet mirno zaraila pod odejo. Ura je kazala pol 2. ponoči, ko so se imenovani prebivalci. Vlom se je torej izvršil od pol 2. do 3. zjutraj.

Trzin tač drznega vloma ne pomni. Sredi trga vplomi v občinsko blagajno, ki je bila sicer popolnoma prazna, to je v resnici skrajna predznost za vlomilca pa obenem seveda tudi naravnost neverjetna smola. Cele procesije ljudi so hodile danes na obšino in si ogledovale vzorno navrtano blagajno. Vsi so izražali eno samo željo, da bi radi silili kletvico, in videli obraz svedrovca, ko je s svetlo jezo zalučal ob tla šop ničvrednih avstrijskih dvokronskih bankovcev, žalosten spomin na avstrijsko aprovizacijo. G. župan pa si lahko od veselja mane roke, da so se svedrovci tako strahovito razmetali.

Vroč kri naših mušmanov

V terek zvečer je bil v neki mali skoplianski kavarni ubit muslimanski trgovec Adem Selinović. Policijska preiskava je ugotovila sledeče: Selinović je imel že dolgo poslovne zveze s trgovcem Teminom Abdulrahmanom. Oba sta se sestajala vsak večer v hiši Neuzeta Mustafe, kjer sta pri turški kavi razpravljali o dogodkih v državi. Tako sta se sešla tudi v terek zvečer in Selinović je napeljal pogovor najprej na trgovino, potem pa na druge stvari, ki interesirajo Južno Srbijo. Abdulrahman je bil usodnega dne močno razburjen in se je kmalu spil s Selinovićem, s katerim ga je vezalo sicer tesno prijateljstvo. Kako je pravzaprav prišlo do tragedije, ni pojasnjeno. Najbrže se je med obeh razvil hud prepri, tekem katerega je Abdulrahman Selinovića parkrat zabolil z nožem. Ze težko ranjene mu je zasadel potem še nož v sence, da je obšel Selinović mrtve. Po razbojništvu je Abdulrahman pobegnil, vendar pa ga je policija kmalu izsledila in izročila sodišču.

V sredo zvečer se je zgodil v Sarajevu krvav zločin, ki najbolj ilustrira, kam pripelje lahko zaslepljenost. 27letni strojnik Ahmed Božić je bil strastno zaljubljen v 22letno Vilmo Sljup. Ljubezen je rasla od dne do dne in te dni bi se morala vršiti med obeh poroka. Toda pretirana ljubezen ali pa ljubosumnost je dovela do tega, da se bo moral Ahmed pokoriti sedaj na sarajevskem sodišču, Vilma pa leži v smrtni nevarnosti v bolnici. Ko je namreč Ahmed v sredo končal svoje delo, je odšel k svoji

zaročenki. Ker pa je ni našel doma, jo je čakal v neki kavarni. Časa vina, potem še ena in nato krepki požarki žganja, so napravili svoje. Po približno enournem čakanju je bil Ahmed pijan in v njegovi glavi se je poleg alkohola porodila tudi misel, da mu je zaročenka nezvesta. Ko se je Vilma med tem vrnila domov, je bil Ahmed že pripravljen na prepri. Nobeno pojasnilo ni pomagalo. Razburjeni zaročenec je zgrabil za nož in ga zasadel svoji nevasti v prsa. Težko ranjeno Vilmo so prepeljali v bolnico, njega pa izročili sodišču.

Morilec Čič izročen sodišču

Maribor, 12. marca.

Poročali smo, da je bil Franc Čič po ugotovitvah varstvenih oblasti glavni pomagač Zlahtiča, ki je osumljen roparskega umora Miklove družine v Studenci pri Mariboru in o katerem se s precejšnjo verjetnostjo domneva, da je izvršil še več drugih dosedaj še nepojasnjenih umorov in roparskih umorov na Spodnjem Štajerskem. Čič je še pomagal stražnikom in orožnikom nesti Miklove stvari, ki so bile najdene pri hišni preiskavi pri Zlahtiču, na sodišče v Ptuj, nato pa je pobegnil v Trst, odkoder je bil danes, v četrtek 12. t. m. zjutraj prepeljan v Maribor v spremljstvu dveh orožnikov in dveh stražnikov. Bil je uklenjen v dve verigi, tako da na beg sploh ni bilo misliti. Toda nevarni zločinec je kljub temu poskušal še enkrat svojo srečo. Ušel je med eskorto, vendar pa se mu je beg izjalovil. Spremljevalci so ga, čeprav z velikim trudom, zopet ujeli in izročili sodišču.

Sodišče

§ Nepoštena Pepca. Dne 24. oktobra se je nameravala peljati Jospina M. iz Zagreba proti Mariboru, da bi si poiskala novo službo. Na kolodvoru v Zagrebu se ji je pridružila mlada ženska z imenom Pepca, ki je zagotavljala, da prav dobro pozna brežiški kraj in ji hoče tukaj preskrbeti novo službo. M. ji je iz hvalečnosti plačala celo vožnjo do Brežic, kjer sta obe okrog polnoči izstopili iz vlaka ter ob 5. uri zjutraj zajtrkovali v kolodvorski restavraciji. Naenkrat pa je neznana Pepca izjavila, da ji je slabo ter se je nato odstranila. Ker dalje časa ni prišla nazaj, jo je šla M. iskat ter takoj opazila, da je izginila tudi njega kočara z vsebino v vrednosti okrog 6000 Din. Dne 15. januarja je M. zadel slučajno na storilko. Ovadila jo je redarstvu, ki jo je agnosiral kot Jospino Mliker. 19letno služkinjo v Zagrebu. Okrogno sodišče v Celju je obsodilo mlado tatco na 5 mesecev težke ječe.

§ Hmeljski tatvina. Dne 8. oktobra je našel posestnik Josip Foršner pod domačim kozolcem v kozuhovino skrite tri vreče hmelja, ter je to javil svojemu sosedu Antonu Kupcu. Ta je poslal takoj po orožnike, v večjo varnost pa je postavil pod kozolce svojega sina, da pazi, kdo bi prišel po hmelj. Kmalu nato je priletel Kupčev sin K očetu ter mu naznanil, da je prišel po vreče njemu dobro znani Albert Veber, 14letni učenec iz St. Lovrenca in še neki neznanec. Izginila sta pa tako, da jih ni bilo mogoče pri zasledovanju najti. Dne 12. oktobra je šla okrog polnoči Kupčeva žena na dvorišče ter opazila tamkaj Ivana Gračnerja iz Dobroge, ki je bil pri posestniku Kupcu zaslojen kot hlapec. Tudi se je slišalo na kaseti, kjer je bil shranjen hlapec, neko šumenje. Pri zasledovanju je tat skočil skozi neko odprtino v hlev in izginil od tod. Pri odprtini se je pa našlo 9 kg pripravljenega hmelja. Tudi se je ugotovilo, da je bila vreča ravno ista, ki je bila par dni poprej zavita v kozuhovino. Dasiravno sta Gračner in Veber vsako sodelodbo na tatvini tajila, je brezdvomno dognano, da je Gračner skušal hmelj odnesti. Okrogno sodišče v Celju je obsodilo Gračnerja na 2 meseca težke ječe.

§ Nepoboljšljiv umovnik. Je 26letni Kerše Anton, delavec iz Jurklostra. Komaj je po večkratnih predkaznih odsoljih zadnjo kazn, 12 mesecev ječe pri okrožnem sodišču v Mariboru, je dne 24. januarja zopet ukradel Martinu Potočniku, hlapcu v Zalcu obleko in perilo ter majhno gotovino. Prišel je kot brezposeln v Zalec, kjer je prosil pri posestniku R. za prenočišče. Ko se je hlapec za nekaj časa odstranil, je takoj porabi priliko z. svoje dolge prste. Obsojen je bil pred celjskim okrožnim sodiščem na 4 mesece težke ječe. Istočasno se je izrekla dopustnost, da se stavi pod policijsko nadzorstvo.

ELITNI
KINO
MATICA
DANES:

Velikomestna pikantna veselolgra
Učinkovito **Cunje in svila** Privlačno!
Reinhold Schünzel, Mary Kild, Johannes Riemann
Režija: Richard Oswald
1/2 4., — 5., — 7., — 1/2 9.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji.

Ljubljanska drama
Petek, 13.: «Stričkove sanje». A.
Sobota, 14.: ob 15.: «Veronika Deseniška». D.
Dijaska predstava pri nižjih cenah.
Nedelja, 15.: ob 20.: «Vdova Rošinka». Izv.
Ponedeljek, 16.: «Rommersholm». B.

Ljubljanska opera
Petek, 13.: «Sevilski brivci». Gostuje Josip Rijavec iz Zagreba. B.
Sobota, 14.: «Mignon». D.
Nedelja, 15.: ob 15.: «Bohema». Gostuje Josip Rijavec iz Zagreba. Popoldanska operna predstava. Izv.

Mariborsko gledališče
Petek, 13.: «Mignon». D. Kuponl.

Nedelja v ljubljanskem gledališču. V nedeljo popoldne ob treh se poje opera «Bohème» in sicer z gostim tenoristom Josipom Rijavcem v vlogi pesnika Rudolfa To partijo prevzema g. Rijavec med svoje najboljše vloze. S to predstavo hoče dati upravo priliko tudi onemu našemu občinstvu, ki redno poseja popoldanske operne

predstave, da čuje odličnega umetnika-rojaka. Ostale vloge poje: Rozumova in Thalerjeva, Cvejič, Šubelj, Zathay in Zupan. Cene za to predstavo so znižane. V drami pa je samo večerna predstava in sicer «Vdova Rošinka», ki se je publiki izredno priljubila.

Ljubljanska opera

Čast Betetti! Za snoči so bili najprej določili «Trubadurja». Pa je zbolel A. Nato so določili po tedenskem premoru «Bohème» in so posebej naglašali, da je repertoar nespremenljiv. Pa so zboleli B, C, D in E: «Bohème» je postala nemogoča in se je repertoar vendarle spremenil. Nato so določili «Mignon». A niso imeli niti orkestralnega materiala, niti tenorja. G. Betetto pa je telefoniral v Maribor, material je snoči pripeljal sam g. mariborski upravnik ter ga je ponoči zopet odpeljal. Tenorja pa so šli iskat v Sisko in poklicali g. Burjo, ki se je pravkar vrnil od vojakov. Tako je g. Betetto premagal vse ovire in silil smo «Mignon» v deloma novi zasedbi. Zato čast Betetti!

Pravzaprav pa je bilo njegovo sloira-

nje za «Mignon» odveč, zakaj razen g. Betetta ni nihče na vsem mestu v tej operi. G. Kavčnikova ne pristaja za Mignon. Visoko cenim to pevko v dramatičnih partijah ostre karakteristike (n. pr. cerkevnik v «Jenufi», Magdalena v «Rigolettu». Zato je prav dobro le v dramatičnih trenotkih «Mignone». Gdč. Priskova prinaša za Filino prilčno zunanost, koloratura pa ni njena forza. Tenor g. Burja ima majhen simpatičen organ, a svojo partijo je že zelo pozabil ter ni po svoji igri niti podoben Viljemu Meistru. Izvrsnega Lotarja g. Betetta smo že opetovano pohvalili; snoči pa ni bil sam-svoj. Gdč. Ovsenikova kot Friderik je začetnica, ki se pretirava in kriči, a se gotovo še lepo razvije.

V splošnem je imel g. kapelnik Ne-fat snoči mnogo truda, da je krotil na vse strani razbegajoče se ritme v približno vzporednost. Predstava dolgočasna, zanimanje publike za zastarelo delo minimalno. Godrnjaje so se razšli «Fovci»... F. G.

Josip Rijavec v ljubljanski operi. Nocoj gostuje odlični tenorist Josip Rijavec v operi «Sevilski brivci» in sicer v vlogi grofa Almaviva. Malo je tenoristov, ki bi to težko tenorsko partijo popolnoma obvladali. Rijavec preide vse težkoče te partije z največjo lahkoto in s pravim umetniškim

občutkom. Zato je njegov Almaviva v vsakem pogledu prvovrstna kreacija. Ostala zasedba v tej operi (Lovčreva, Betetta, Popov in Zupan) je prvovrstna in jamči za absoluten uspeh predstave, ki se vrši za red B.

Mariborsko gledališče «Athena» v Ljubljani (Mladica). V nedeljo, dne 15. t. m. uprizori mariborsko gledališče ob pol 3. popoldne in ob pol 6. zvečer pravilčno igro s petjem in godbo «Carobne gosle», spisal Fr. Pocci. «Carobne gosle» so prava vzor-izra lutskega gledišča. Dan in noč, solnce in luna, barke in pritajene barve, kmetska hiša in dvor, vse se tu preliva v čudovite harmonične akorde. — Iz prilaznosti sodeluje pri tej igri članica opernega gledališča gdč. Ovsenikova. Predprodaja vstopnic od 10. do 12. dopoldne.

Za simfonični koncert muzike Dravske divizije dne 16. t. m. se dobe vstopnice v trafikah g. Severjeve, Seienburkova ulica 1. Istotam se dobe tudi sporedi, ki veljajo kot vstopnice za nedeljsko muzikalno predavanje. Z ozirom na neobičajno visoke režijske stroške tega večnega koncerta vsled sodelovanja Mariborske vojne muzike se občinstvo vladno vala, da posebi edini simfonični koncert te sezone v Ljubljani.

V mladinski koncert Glasbene Matice v Celju se vrši v nedeljo, dne 15. t. m. z zelo zanimivim sporedom ob pol 11. uri v

mali dvorani Celjskega doma. Izvajajo se skladbe Bacha, Fibicha, Slavka Osterca in Risto Savina. Pri matineji bodo sodelovali g. Mirca Sancinova (klavir), gdč. Milena Verbičeva (klavir) in gg. Egid Franoč (gostil), Karol Sancin (gostil) in Mihal Kindehloer (klarinet) ter godalni kvartet (gg. Vidmajer, Fink, Oster in Wohrlczek). V odsotnosti skladatelja gosp. Rista Savina prevzame njegov part gdč. Milena Verbičeva.

Izlet v Firenco. Umetnostno-zgodovinsko društvo priredi za omejeno število svojih članov šestdnevni izlet v Firenco in Bologno z ogledom važnejših umetnostnih spomenikov in mednarodne knjižne razstave. Odhod iz Ljubljane 3. maja. Društvo zaprosi za brezplačni vizum in znižanje voznine; stroški za vožnjo, hrano in stanovanje so preračunani na 150 Din, taksa za osebno znaša 150 Din. Priglasite (pismeno in ustmeno) sprejema takih do 25. marca v seminarju za umetnostno zgodovino (univerza) vsak dan od 12. do 12.30.

Češka operna dela v izdaji zbirke Universal. «Universal» Edition, je izšla sledeče češke opere: Jesulka, Marija-Eva (J. Forster); Jenufa, Gospod Bronek, Katja Kabanova, Ljubeznjivost (Lad. Janáček); Grajski budič in Karlova (V. teslav Novak).

VIMECETE SKOZ OKNO!
VAS DENAR

z na novejšimi kroji, za čamo in
gospoda, so pravkar došli,
Dobe se v knjigarni Tiskovno Zadruga
v Ljubljani, Prešernova ulica številka 54
(nasproti glavne pošte).

Darujmo za sokolski Tabor!

**Peri s
Samobelin' avtomatom!**

u— Blagopokojnica gospa Gogalova je bila 200 Din najubožnejšemu gojčencu tu-
aljšnje gluhonemnice. Bog ji poplačaj ta
klemeniti čin! Ravnateljstvo.

u— Umrli v Ljubljani. Včeraj so bili pri-
viležni sledeči smrtni slučaj: Marija Fa-
naut, vdova poštnega poduradnika, 63 let.
Antonija Klementič, zasebnica, 74 let. —
milija Mastnak, delavčeva hči, 2 leti.

u— Policijske prijave. Od srede na če-
tek so bili prijavljeni policiji sledeči slu-
čaj: 3 tatvine, 2 prestopka pijanosti, 1
prestopek kaljenja nočnega miru, 6 pre-
stopkov častnega policijskega reda, 1 pre-
stopok navljanja cen in 1 prestopok bera-
renja. Aretacija se je izvršila samo 1, la-
cer redi prestopka razgrajanja.

a— Narodno gledališče je moralo večrajšno predstavo opere Mignon odpovedati, ker je ljubljansko gledališče nemudoma zahtevalo vrnitev izposolenega materiala te opere. Predstava se vrši danes v petek za shonma D.

e— Nov tržni prostor v Celju. Za stariim poslopjem okrožnega sodišča med Samostansko ulico in za kresljo so podrlj 2 stari poslopji. Z odpravo materialja le postal na tem mestu obsežen prostor, ki ga le treba še osnažiti. Kot se čuje, se bavi mestna občina z mislijo, preložitj srmkaj mesino tržišče ter razbremeniti tako Glavnj trg, ki le itak ob koncu proti Kralja Petra ulici zelo ozek ter ovira pasažo.

t— *Stagnacija tudi pri obratih.* V rudniški opekarni bodo prihodnji teden, kakor govorijo v delavskih krogih, ustavili obrat, ker je preveč nažgane opeke, ki ne gre v promet. In to kljub temu, da je cena zelo

Modni listi

za pomlad in poletje,
z na novejšimi kroji, za dame in
gospode, so pravkar došli.

Doše se v knjigarni Tiskovne Zadruga
v Ljubljani, Prešernova ulica številka 54
(nasproti glavne pošte).

Darujmo za školski Tabor!

Iz življenja in sveta

Evropa v nevarnosti

V »Matinu« razpravlja dr. A. Legendre o opasnosti, ki preta Evropi z bližnjega in daljnega vzhoda. Iz instruktivnega članka posnemamo važnejše misli.

Velika neznanka v računih bodočnosti, pravi Legendre, je rusko vprašanje, zlasti še, ker je v skoraj neločljivi zvezi z nemškim.

Rusija je tista dežela, ki izmed vseh psihološko najbolje razume Azijo in vsled tega tudi najlaže vpliva na rumeno raso, saj je v njeni krvi precejšnja primes azijatzima.

Politično obvlada Rusija s Turkestanom in neizmerno Sibirijo po suhem vsa tržišča centralne in istočne Azije, Indije in Kine. Njena moč sega daleč in najvažnejša oporišča se nahajajo v njenih rokah. Rusija je danes v pravem pomenu besede največje nevarnosti za strah bele rase na vzhodu.

A kaj se dogaja v Rusiji?

Rusija se postavlja Evropi in Ameriki po robu. Z neumorno propagando se trudi na najiznajdljivejši način, da bi dvignila proti nekaterim evropskim državam ne samo azijske in afriške muslimane, ampak celo stotine in stotine milijone rumeno- in črnokožcev. To je oni veliki zločin boljševizma napram beli rasi in njeni civilizaciji; zločin, kojega dalekosežnost danes še ne moremo prav presoditi, čigar posledice pa utegnejo prav kmalu postati nadvse usodne za svetovni mir.

Triumf boljševizma nad Azijo bi značilni tudi njegov triumf nad Evropo, triumf komunizma, t. j. tiste socialne oblike, ki je toli nasprotna interesom človeške družbe, da se je dosedaj vzdržala in ohranila le pri tistih človeških rodovih, ki stoje na nižji stopnji kulture in civilizacije.

Toda ni socialna opasnost edina, obstoja tudi politična nevarnost. Že zgoraj smo omenili, da se nemško vprašanje nikakor ne da tretirati ločeno od ruskega. In Nemci mislijo danes prav tako, kakor so mislili pred vojno. Njihovi pogledi segajo v Azijo, Germanija, vsaj sedanja generacija, ima še prav iste karakteristike, iste načrte v nadvladi nad svetom. Kljub svoji novi republikanski etiketi je Nemčija danes imperialistična kakor je bila prej. In v tem je velika napaka političnih dogmatikov, ki mislijo, da označba »demokracija« povzroči v narodno organske izpremembe in da nevtralizira atavistične težnje in stoletna obilježja. In ker je Nemčiji not na zapad, si jo bo skušala utreti v tisto smer, kjer bo našla na manjši odmor, t. j. proti vzhodu in posebno še v Azijo.

Oropana svojih kolonij, oslabilena na morju in zaprta na zapadu je Germanija navezana zgolj na Azijo, in tu bo skušala, oprta na rusko carstvo, najti sredstev za obnovo: Azija bo postala glavni dobavitelj Nemčiji prepotrebni surovin, cerealij, mineralov in tekstilnih izdelkov, in Azija bo tudi obenem največji odjemalec nemških izdelkov.

Iz tega jasno sledi, da sta Rusija in Nemčija najnevarnejši zavznici: obe državi druga drugo izpolnjujeta. »Mitteleuropa« je bil klic Germanov. Zdaj ni več. »Mitteleurasia« klic, če danes vsak Nemec, in v njej vidi neizmeren rezervar surovin vseh vrst, ki so — in to je Nemcem glavno! — v dosegu angleške mornarice. Na nase Nemcem njihov načrt posreči, jim mora Rusija na široko otvoriti svoje granice.

Rusija nasprotno je danes obubožana, njena gospodarska organizacija je srta in na tleh. Umevno je zato, da sevrta njeno pogledi v Nemčijo, kjer je doma industrija. V miru kakor v vojni potrebuje Rusija pomoči in podnoro močnejša industrijskega in tehniškega aparata iz inozemstva, zlasti njen lastni je v razsulu in si še dolgo ne bo opomogel.

Rusijo in Nemčijo loči v Evropi vmesna država Poljska. Navalom Rusov in Nemcev bi morala barjeri kmalu podleči, in to naj nam bo en vzrok več, da jo čimbolj podpremo in ojačimo.

Novi grobovi v Egiptu

Iz Kahirje prihaja zadnje leto skoraj vsak mesec kakav vest, da so tu in tam našli na nov grob kakega starega egiptčanskega velikaša ali celo starega faraona. Lord Carnarvon je odkril grob prastarega egiptčanskega kralja Tutankamena. Za njim je prišel Carter, ki je odkril grobnico in našel v njej neizmerne zaklade. Začeli so raziskavati pokrajino v Dolini kraljev, ali ne bi morda našli na kak nov grob. Večino raziskovalcev vodi pač prikrita želja, da bi bili in oni tako srečni in našli dragocene zaklade.

Zadnje čase je zelo marljivo na delu ekspedicijski harvardske univerze iz Bostona v Severni Ameriki. Te dni je kopal v bližini neke piramide s cementom na rov, ki je bil napolnjen s cementom namesto s kamenjem in peskom. Arheologi so šli skoraj 20 metrov globoko in našli v njem grobnico faraona iz četrte dinastije, ki mora biti prednik Keopsov. Ta rova, posebno pa grobnice, so pokrita z dragocenimi predmeti. Med njimi se nahajajo skledice iz alabastra, bakreni kotli in ostanki bogato pozlačenih stelo.

Kakor znano, je pred par meseci oddredila egiptčanska vlada, da se brez nje-

nega dovoljenja ne sme kopati v onih krajih in iskati grobov prastarih kraljev. Ekspedicijski harvardske univerze je seveda dobila dovoljenje, ker se je obvezala, da postanejo vse izkopnine last države. Sedaj se kovanje nadaljuje, in upajo najti v bližini omenjenega rova še druge grobnice starih velikašev.

Šest ur spanja zadostuje?

Ljudje se vobče držimo pravila, da mora človek spati vsaj osem ur dnevno, da se mu organizem odpočije in okrepi za novo delo. Ameriški profesor Dinald A. Laird, učitelj psihologije na univerzi v Colgatu, pa vodi gibanje, ki pronagira samo šesturno spanje.

Laird trdi, da popolnoma zadostuje človeku šest ur spanja na dan. Tega pravila bi se posebno morali držati ljudje, ki so več nego 20 in manj nego 60 let stari. Do 20. leta starosti in po 60. letu življenja več nego šest ur spanja koristi, med to starostno dobo pa je vsako nad šest ur trajajoče spanje samo potrat dragocenega časa in navažanje k lenobi.

Ampak šesturno spanje zadostuje človeku le pod nekimi pogoji. Prvi pogoj je ta, da mora biti šest ur spanje neenotno. Tega seveda ni lahko doseči. Kdor hoče neenotno spanje, mora se ne sme razburjati zvečer in mora naravno predno se vleže, prebiti v popolnem miru in duševnem ravnotežju. Vsako razburjenje škodi človeku, ker mu žene kri v glavo. To povzroča, da možgani delujejo tudi potem, ko že spimo. V spanju se organizem ne more pravilno odpočiti.

Zelo važna je tudi človekova lega kadarkoli počiva. Spati na hrbtu leže je škodljivo in povzroča smrtelnost. Najbolj zdravo je, če človek leži deloma na strani, deloma na trebuhu. Na ta način se život lahko dobro odpočije.

Laird utemeljuje svojo teorijo o šesturnem spanju s tem, da je večina velikih ljudi spala samo po pet do šest ur na dan. Napoleon je počival samo pet ur dnevno in Edison četrta leta. Seveda pa ne kaže uvesti šesturnega spanja naenkrat, ker bi v tem slučaju z našim organizmom postorali preveč nasilno. Na šesturno spanje se je treba navaditi postopoma, če hočemo, da nam ne bo v škodo.

Škandal v londonski družbi

Že par dni ne govore v tako zvani boljši družbi v Londonu o ničemer drugem kot o najnovejšem zakonskem škandalu, v čigar ospredju stoje podpolkovnik Dennistoun ter njegova prva in druga žena.

Dennistoun se je oženil z mlado damo, iz tega zakona je kmalu postal lep »trikot« z generalom sirom Johnom Cowansom. Uplivu »male miške«, kakor so gospo Dennistounovo splošno imenovali, se ima zaivaliti njen mož, da je prišel na vplivna mesta, ki so mu mnogo nesla. Z drugimi besedami, žena mu je prinesla razen svoje prav priključne zunanosti in temperamentne živahnosti tudi zelo lpo doto, ki pa je bila seveda le indirektna. Če ne bi imel take soproge, tudi ne bi prišel na tako mastna mesta. Med drugim se ima zahvaliti podpolkovnik svojemu hišnemu prijatelju, da je prišel v vrhovni vojni svet antante.

Splošno je bilo znano v londonski družbi, da je mož vedel za razmerje svoje žene z generalom in da ga ni le trnel, ampak jo celo vzdobudil k nadaljnjim »akcijam«. Saj je imel on največji dobiček od tega zakonskega trikota. Ko pa je umrl general Cowans, je takoj zahteval Dennistoun ločitev od svoje žene, ki jo je tudi dosegel. Podpolkovnik je pač mož hladnih računov. Ker je računal, da ne bo dobil zlopa tako vplivnega hišnega prijatelja, kot je bil pokojni general, mu je žena naenkrat začela postajati breme. K temu prihaja tudi dejstvo, da je zapazil, kako se vedno bolj javno govori v londonski družbi o razmerju njegove boljše polovice z drugimi moškimi in da on vse to trpi. Dennistoun je vrgel oči na izvrstno partijo, namreč na neizmerno bogato vdovo znanega egiptologa lorda Carnarvona, ki je lani našel grob faraona Tutankamena s velikanskimi skrim zakladi. V kratkem se je z njo oženil in uživa sedaj sadove svojega hladnega računa. Žena mu je prinesla tokrat v hišo direktno doto v obliki lepih milijonov.

Sedaj pa se je naenkrat pojavila Dennistounova prva žena, »male miška«, ki je vložila zoper svojega nekdanjega soproga tožbo, s katero pa je imela malo sreče. Pred številnim občinstvom je morala na sodnji odgovarjati na celo vrsto kaj mučnih vprašanj podpolkovnikovega bratitelja. Bivša g. Dennistounova je morala pred poslušalci, ki so kar požirali njene izjave, priznati, da je imela nekaj časa z nekim bogatim špancem idilo na fletkanem gradcu v Švici. Tudi ni mogla zatajiti cele vrste pikantnih prestopkov, ki jih je zagrešila zoper zakonsko zvestobo.

Ni čuda, da imajo Londončani iz boljših družb, kakor se imenujejo, dovolj tvarine, da jo premevajo in se naslanjajo na smoli drugih.

Atentat na Bettauerja

V večeršnjem listu smo pisali o atentatu na dunajskega pisatelja Bettauerja, katerega je opasno ranil zobni tehnik Rothstock. Bettauer leži v bolnišnici in njegovo stanje je slej ko prej zelo resno. Vendar so zdravniki dovolili, da ga je preiskovalni sodnik zaslišal. Ranjenec izpovedal, da je v tork zjutraj prišel za njim v uradniške prostore njegovega tednika mlad človek. Izročil mu je pismo, katerega je hotel Bettauer pri mizi sedé prečitati. Ko ga je odprl, je slišal, da nekaj za njim škrt. Ozrl se je in z začudenjem ugotovil, da je mladenič za seboj zaklenil vrata. Nato se je došlec obrnil k peči ter v zadregu prevrnil neko miško. Istočasno je potegnil revolver in oddal proti pisatelju več strel.

Tudi atentator je bil zaslišan. Zdi se, da je zelo zmeden narave. Po političnem priprilanju pripada avstrijski narodni socialistični stranki. Ljudje pa so ga že videli v vrstah socialnih demokratov in celo med komunisti. Kljub temu, da ta zarota proti Bettauerju, le domoljubno, da je streljal na izdajatelja erotičnega časopisa samo zato, ker mu je bilo njegovo delo osebno zoprno.

Atentator trdi, da je imel namen Bettauerja ustreliti, nato na razviti pred sodiščem vprašanje umazane literature ter na ta način prisiliti oblast, da zavzame odločnejše stališče napram pornografiji. Misel na izvršitev atentata mu je prišla pred petimi dnevi. Odločno zanika, da bi imel kake skrivce. So pa okoliščine, katere dajo domnevati, da je atentat na Bettauerja čin organizirane zarotniške družbe. Bettauerjeva žena je bila po umoru parkrat klicana k telefonu, kjer so jo neznane osebe nonovno opsovale. Celo Bettauerjevo služkinjo so ljudje ustavljali na cesti ter se ji rogali, češ da je dobil gospodar končno vendarle zaslužen plačilo.

Bettauer je prejel že večkrat grozilna pisma, v katerih so ga neznanci svarili, naj ustavi svoje delovanje, ker ga sicer čakajo usodne posledice. Na te grožnje se ni oziral.

Celokupno dunajsko časopisje razpravlja o Bettauerjevi aferi zelo na široko in deloma noudarja da je malo katero mesto v Evropi tako prerjavljeno s pornografičnimi srisi kakor Dunaj. Treba je na tem polju temeljito remediirati, ki bo napravila moralnemu zastrupljanju mladine konec enkrat za vselej. Drugi listi zopet izražajo mnenje, da je zločin nad Bettauerjem čisto navaden, podel in plačan atentat, izraz osebne mrznice nad nadarjenim pisateljem. Preiskava bo nedvomno dognala, če je bil atentat res spontan ali pa naročen in kakšni so bili motivi.

Bacil malokrvnosti.

Asistent na Wenkelbachovi kliniki dr. Edlmann je pred kratkim poročal o dunajskem zdravniškem društvu, da se mu je posrečilo najti bacil, ki povzroča malokrvnost.

Dr. Edlmann je že dal česa opazoval pri osehah, ki so mu tožile o nepolnopravni vročini, da trpe na kronični malokrvnosti, kateri skoraj ni bilo najti leka. Sam zase je večkrat mislil, da trpi ti ljudje, večinoma ženske, na kroničnem karu pljučnih konic. Vendar se mu je videla vročina nekak čudna. Začel je stvar temeljito študirati in po daljšem proučevanju se mu je posrečilo dognati, da povzroča malokrvnost poseben bacil, katerega je odprl s pomočjo barvanja krvi, ki jo je odvzel bolnikom.

Bacil malokrvnosti je podoben malaričnemu bacilu ter ima to lastnost, da se naseli v rdečih krvnih telescih, katere polagoma uničuje. Na ta način zavzema malokrvnost vedno večji obseg in dobi končno kroničen pomen. Vročina izvira od njega. Zajedavec je opazen ker napravlja življenje ljudem deloma nezno, vsakakor pa zelo nadležno.

Moderna zdravniška veda se nadeja, da se bodo zoper bacil malokrvnosti v kratkem našla sredstva, ki mu bodo pomagala zagrenjati njegovo parasitiko življenje v človeški krvi.

X Meteor v Italiji. Nad Genovo so opazovali pred par dnevi ponoči velik meteor, ki je letel od vzhoda proti zapadu po nočnem nebu in zapustil za seboj svetlo črto, ki se je še dolgo svetila. Meteor je bil na nebu celih 12 sekund. Približno 6 minut po tem, ko je meteor izginil, se je razločno slišal precej krepak pok.

X Opozicija proti poletnemu času na Angliškem. Na Angliškem se pojavlja močno nasprotstvo proti uvedbi poletnega časa, posebno v poljedelstvu in industriji. Zato se bo moral parlament najbrže s to stvarjo baviti, ker hočejo nekateri poslanci sprožiti v spodnji zbornici debato o poletnem času. Poslanec Hoppe je stavil k stvari dodatni predlog, naj se omeji na Angliškem poletni čas od maja do avgusta.

X Snežni viharji v Nemčiji. V Schwarzwaldu na Badenskem divja že tri dni izredno hud snežni vihar, ki je nanesel, posebno v višjih legah pogorja, ponekod snega do polmtr metra visoko. Zeleniški promet ima velike ovire in vlaki vozijo z velikanskimi zamudami. Ravno tako je cestni promet skoraj povsod ustavljen. Med posameznimi kraji orjejo sneg z velikanskimi plugi, v katerih je uprednostno 10 konj, pa tudi več.

X Vulkan, ki je zopet začel delovati. Kakor poročajo listi iz Bratislave, so zadnji potresi na Madžarskem, ki so napravili precejšnjo škodo, posebno v Užhorodu in Jasgri, v zvezi z zopetnim delovanjem ognjenika v mundaški županiji, o katerem so dolgo mislili, da je popolnoma ugasnil. Nena doma se je odprla zemlja, iz katere bruhajo ogenj in smrdljiva, žveplena sopara. Prebivalstvo je zbežano in ne ve kaj bi počelo.

Po slovanskem svetu

Ljudska univerza v Moskvi

Prestolnica nove Rusije nudi poleg številnih gledališč, kinov in kabarejev tudi par javnih predavalnic, kjer se vsak večer zbira »nastojasčaja« inteligentna. Predavajo znanstveniki in diplomati o najrazličnejših predmetih. Vstopnino so uvedli, ker je bil sicer naveden premočan, a sedanje cene so vendar previsoke; balkonski sedež stane 40 Din. Dijaški in »komsumolci« dobe »vhodno« za 40 kopeck. Občinstvo nudi zelo pisano sliko, ki nam predstavlja namesto stonice svetle glave podeželskih mladeničev, oblečenih v rjavo raševino in z »mijškom« za knjižice ob strani. Najvažnejši predavalnici sta političniška in muzejska; obe se nahajata blizu Lubjanske ploščadi.

Koncem leta 1924, je predaval komisar Lunačarski o severnih narodih. Skušal je dvigniti zanimanje za one velike pokrajine, kamor še ni segla izkoriščajoča roka civilizacije. Bogastvo teh dežel tvorijo gozdovi, polni zveri in ptic, in pa reke, kjer žive neprečlenljive množine rib.

Notranji pas »ljusnoje kalico« meri 400 milijonov hektarov. Deloma je ta les že dostopen, ker so tla ponekod premočvirna, a proti severu prehaja ozemlje v tundro; tam je možo samo še ribolov, pozimi na potujejo po teh krajih črede zveri. Ribolov donaja letno 5 milijonov pudov rib najboljše kakovosti. Škodljive zveri, posebno volkovi, groze severnim narodom s tem, da uničujejo črede jelenov. Tako jim odvzamejo edino domačo žival, ki služi ljudem za konja in kravo ter jim daje končno še svoj topli kožuh. Ptice bogastvo se mirno množijo, ker sicer spretni lovci še davno ne polove 1 odst. zarodka. Severni kraji pa so tudi bogati na rudah. Zlato so odkrili že v 19. stoletju, premogovna ležišča istotako, a mineralnih olj ima največ Kamčatka.

Bogastvo je vabilo ljudi že v 19. stoletju in množile so se ruske kolonije, ki imajo malo uspeha. Boljševiška vlada prisiljuje tem kraim velik pomen za bodočnost in ima načrt usmrtiti selitev množico na sever. Za energični boj s prirodo pa je najbolj sposoben severni človek in Rusija stori zločin, če ne pomore tem narodom.

Jakuti štejejo že 250 tisoč duš in imajo krepko civilizacijo. Vsi drugi narodi: Samojedi (16.000), Tunguzi, Leni, Astriki, Ketoni, Korjaki, Čukči, Aluti, Tilaki, Kamčedali, Eskimo, Lapajci in zapadni sibirski Fini žive v rodovih in njihovo število se kreči. Čeprav so Tunguzi zelo krepkih postav, škrt s kulturo je dokazal na mnogih krajih inteligenco teh narodov. Umetniško nadarjeni so posebno Korjaki, a mornarji so tudi dobri graditelji čolnov, splošno imajo umetne kolibe z rovom za zimski izhod in dobro orožje za lov. V južnem pasu se že nahajajo poljedelci.

Po vseh ekspedicijah in naseljevanju je vendar še celo v južnem pasu (Zakajarska republika) komaj 50 tisoč ljudi na ozemlju 3 tisoč kvadratnih viorst. Kooperacija dostavi za izvoz letno 1 milijon škurov. Toholjski je dosegel to množino že leta 1912.

Tudi leto 1925, bo važno za razvoj severnega gospodarstva. Vlada organizira močne ekspedije vzvoredno na Ledeno morje in vabi že sedaj zdrave ljudi, da se priključijo. Predavatelj je opozorjal, kako velika je razlika med stariimi ekspedicijami eksploatatorjev in med to boljševiško, ki bo nesla pozdrav bratskim narodom, da srejnije delavno roko za utiranje poti čez tundro. Uprava teh ozemelj mora priti v domače roke in dobra šola mora razviti severni jezik, da se ohranijo svetinje dosedanje kulture.

Publika je sledila predavatelju na hodnik in tovariš profesor se je komaj otrešal žensčin, ki so iz njegovih rokavov tresle pojasnja za bližnji izlet. Po odmoru je bivši član Lazunove ekspedicijske kazal skioptične slike iz severnega življenja, človeške skupine, kolibe, umetnine, orožje, sanj, obleke in obred. Končal je z ameriško šolo na Kamčatki, ki jo mora nadomestiti ruska, da bo sever deležen vseh pridobitev revolucije.

Kmalu nato so predavali pod pokroviteljstvom narkomozdrava Šemaška razni filozofi o idealizmu in materijalizmu.

Sarabjanov je razložil in utrdil materijalizem, in sicer načel vprašanje »kdo misli?« ter dal odgovore svetovnih filozofov in utemeljil, da objektivno biva materija. Spoznavati more le bitje, ki dojema. Od Spinoze do Plehanova gre dokaz o objektivnosti sveta, znano temelji na poznavanju prirode, iz česar je jasna »neposledovatelčnost« subjektivnega sveta.

Za idealizem je govoril prvi Apostolov, ki je dokazoval, da duša ni produkt telesa, da je izven prostora in časa, neodvisna. Materijalni svet je iluzija, pri kateri so vsi dejstviški vzroki procesi duha. Besede tega govornika je okrepil Pleškov z razloga Paulsen o duši. Pobijal je Hegela z Bergsonom in novimi zapadnjaki.

Odgovarjal mu je materijalist Gorev, ki je posegel do Berkeleyja, opisal dualizem in monizem, razlagal Lomonosova in utemeljil moralni materijalizem.

Idealistom pa je očital, da ne računajo z razvojem.

Apostolov je zopet znanstveno pobijal nasprotnika. Razložil je tvorbo misli po Platonu, opozoril na Schellinga, Kanta, Solovjova, apostrofiral Hobbsa. Našel je idealiste-komuniste s Tolstom, omenil komuno Dobrovolčeva, iz česar da sledi »III. mirovosozercanje«, kakor priznava na nekem kongresu Kalinin.

Idealist Guligin je ostro nastopil proti nevednosti materijalistov o bistvu duše in snovi ter zaklical: »Vi ničeve ne znate!«. Potem je prečital stavek, kjer je Lenin piše, da materija prehaja v elektriko.

Izmed poslušalcev, ki se lahko javijo z opazko na letetihih listkih, so nastopili: prof. Koljcov, Akjalovskij, Troft (ki je očital, da nikdo ni navel evrejskih filozofov) Vrolov (mladenič, ki je primerjal obe struji sobicam za gospode in dame). Končno je spregovoril še Pleškov, ki zahteva, da vladajoče naziranje srejnije tudi moralno odgovornost. Zaključil je materijalist Gorev z izjavo, da to naziranje že dokazuje svojo pravilnost. Udeleženci so se razšli v živem razgovoru za in proti.

Na obeh predavanjih sem opazil invalida, ki je slep in zlih, a opremljen z umetnim slušalom stal tik ob katedri in celo enkrat potipal roko Lunačarskega.

Slovanstvo kot evropski problem

Voditelj ruske socialne demokracije, velik nasprotnik boljševiškega režima in odlični zastopnik slovanske teze v novi Rusiji, gosp. Lebedev, je podal te dni zastopniku beografskega »Vremena« zanimive misli o uloži Slovanstva v Evropi. Lebedev je naglašal, da je opaziti v zadnjem času v celi Evropi veliko zanimanje za slovansko vprašanje. Bližnja evolucija slovanskega sveta bo odločala o usodi Evrope.

Odnosaji med Slovanstvom in Zapadom v prošlosti so znani, Slovanstvo — to je bila Rusija. Toda naziranj o caristični Rusiji so bila različna. Za politike in diplomate je bila caristična Rusija samo sila, ki se je uporabljala v svrhu vzdržanja ravnotežja evropskih držav. Vladalo je napačno mišljenje, da je Slovanstvo identično z ruskim carizmom; Slovanstvo ni sila, ki bi ovirala napredek človeštva. Nasprotno, Slovanstvo kaže mirljubne tendence in zato bo baš ono znatno pripomoglo k definitivni konsolidaciji Evrope.

Carizem je gledal z mrkim pogledom na Poljsko, veliko slovansko pokrajino. Po mnogih diplomatskih spletkah, je Sazonov dobil od zaveznikov dovoljenje, da sme ob ugodni priliki anektirati celo Poljsko, torej tudi dele, ki so bili pod Nemčijo in Avstrijo. To dovoljenje je prišlo v Petrograd baš v času, ko je bila v Rusiji konstituirana nova demokratska vlada, v kateri je fungiral kot minister tudi gosp. Lebedev. »Toda naš odgovor na to dovoljenje«, pravi gosp. Lebedev, »je bil ta, da smo proglasili svobodo in neodvisnost Poljske«.

Padeb carističnega režima v Rusiji je omogočil svobodo dvema velikima slovanskima deželama: Poljski in Češkoslovaški, karizem se je bil protivil tudi samostojni Češkoslovaški in je oviral veliko Masarykovo delo. Ogromna večina ruskega naroda, milijoni, so proti vsakemu imperializmu. Rusko socialno demokracijo čaka težka naloga, da prične po likvidaciji boljševiškega režima pripravljati pot za ustvaritev slovanske solidarnosti. Brez solidarnosti bi Slovanstvo propadlo. Nasprotniki Slovanstva so dobro vedeli, da Slovanstvo ni niti reakcionarno, niti antikulturno. Toda izkoriščali so metode ruske caristične reakcije, da Slovanstvu ugrabijo svobodo in možnost razvoja.

Slovanska solidarnost pa je potrebna Evropi in vsem Slovonom še danes. Zaradi bi ne konveniralo, da izbruhne vojna med Poljsko in Rusijo. Mir v Evropi je potreben za vsako ceno. Spor med Rusijo in Poljsko se mora rešiti mirnim putem, s prihodom demokracije na krmilo Rusije. Odstraniti vsa sporna vprašanja med slovanskimi državami, pomeni uglejati pot mirni evoluciji Slovanstva. Treba je tudi zavetizirati Evropo za sodelovanje s Slovanstvom.

Slovanstvo je ogromna sila, ki je predstavljala pred vojno 150 milijonov ljudi. Po vojni so nastale tri nove slovanske države: Poljska s 27 milijoni ljudi, Jugoslavija s približno 14 milijoni in Češkoslovaška s 13 milijoni ljudi. Rusija z Ukralino in Belorusijo stoji na prvem mestu in končno pride v poštev tudi Bolgarija. Prava sila Slovanstva se bo razvijala šele sedaj, ko pričenjajo te države živeti z novo življenjsko silo. Rusija bo v kratkem postala mlada demokratska država. V nekaj letih se bo bolj in bolj čutila ogromni vpliv Slovanstva na vse strani, na vso strukturo odnosajev na celokupno človeško kulturo.

Danes že čela Evropa jasno vidi ta grandiozni proces in zato gleda na Slovanstvo s povsem drugimi očmi. Ni več bojazni, karli Evropa je trdno priprizana, da je Rusiji usojen demokratski režim, ki bo stri reakcionarstvo in posebni slovanski razvoj.

Excelsa
je najboljši in vendar najcenejši stroj za rodbino in ob. l. — Nadomestni deli za vse stroje.
J. GOREC, LJUBLJANA
polaže Ljubljanske kreditne banke.

Gospodarstvo

Mlekarska šola v Sloveniji

Potrebo, sedež in obliko mlekarske šole mora urejati odgovor na tole vprašanje: Ali naj jugoslovanska mlekarska nastopa na svetovnem trgu, odnosno proizvaja izdelke določene kakovosti, enakovredne izdelkom na svetovnih trgih, ali pa naj zaslovi le potrebam domačega trga? V prvem primeru se mora prilagoditi svetovnim običajem, v drugem le našim razmeram. V Sloveniji bo intenzivno mlekarstvo za obstoj kmetske življenskega pomena; toda tudi naši trgi na jugu v državi bodo povpraševali po naših izdelkih le, če bodo enakovredni specialitetam svetovnega trga.

Bohinj v vsem dolinjskim in planinskimi sirarnami predelava na leto okrog 1 milijon kg mleka ali toliko, kolikor ga izkazuje na leto vsaka srednja danska mlekarna. Pri normalnih zahtevah ementalnega sirsarstva, najmanj 800 kg mleka na dan in sirarno, je v njem prostora za 4 sirarne. Leta 1910, je Svica izkazovala 3 mlekarske šole na 2785 mlekarskih in sirarskih združenj.

Naravne prilike določajo Bohinju svoje lasten tip gospodarstva. Dolina je majhna, ljudi in živine je mnogo in mleko predstavljajo njegov glavni dohodek. Nemogoče je, da bi Bohinj opustil pašo krav na planinah; negospodarsko, če bi porazdelil telatenje krav na vse leto (na planinah bi bili porodi zelo kočljivi); prisiljen je ohraniti v sirarstvu svoje sedanje sezonsko obratovanje, ki edino mu more zagotoviti najvišji gospodarski dohodek. V primeru najidealnejše centralizacije v interesu mlekarske šole (interesi sirsarstva zahtevajo le delno) bi naravne prilike določile šoli prirejanje čim večjih sirarskih združenj, zadostnih za učence, ki so se vadili nekoliko let pri dobrih mojstrih, povsem nezadostni pa bi bili za začelnike. V Bohinju je zato dobra mlekarska šola zvenkrat izključena.

Najrt mlekarske šole v Skofiji Lok stremi za dnevno predelavo 4000 kg mleka ali 1 in pol milijona kg na leto. Od 125 mlekarn mlekarske zveze otoka Fyn (Dansko) jih izkazuje 1. 1919. 8 nad 2 milijona, 66 od 1 do 2 milijona in 51 manj kakor 1 milijon kg mleka na leto; o mlekarskem veleposredstvu v Skofiji Lok zato ni govora v smislu običajnega naziranja. Mlekarstvo pa je najriskantnejša kmetijska industrija; mleko kot sirovina pride lahko že pokvarjeno iz krave in kvari se ves čas od molže dalje. Ako naj imajo inteligentni zastopniki ored njih gospodarskih korporacij v skup z državo strah pred veliko riskantnostjo mlekarstva, je preprostem kmetom to industrijo absolutno odsvetovati, ali pa postavimo na vsa vodila mesta naše prenorste Bohinjec, ki jim je mlekarstvo že 50 let glavni vir dohodkov. Čim večja riskantnost in umetnost predstavlja kakšna panoga, tem več strokovne naobrazbe moramo nuditi ljudem, ki naj jo upravljajo. Ako narodno gospodarstvo prisloja mlekarstvu važen pomen, so narodni gospodarji ne smejo strahiti nobenih, prisojeni važnosti primernih žrtv, da se čimprej vzgojijo za samostojno vodstvo mlekarn, temeljito usposobljeni mlekariji in sirariji.

Prva združena mlekarna se je ustanovila v Sloveniji leta 1877. (Ravne v Bohinju, ali prav za prav že 1. 1876. Bitnje v Bohinju), na Danskem na leta 1882. Primerjaj sedaj kaj so v teh desetletjih ustvarili Danci in kaj mi; naš uspeh je komaj 1 na 100 točk Dancov. Toda ni mašnega uspeha kriv naš kmet, ki je v letih 1900/05 osnoval veliko mlekar in iste spet opustil; krivi so naši mlekariji za silo in še ti so imeli najmanj besede, ker odločevala je povsod kraljeva inteligenca v nadomestilo pomanjkljive splošne in strokovne naobrazbe mlekarskega. Če stojimo danes skoraj na istem mestu kakor pred 50 leti, nas to opominja, da jo moramo obratiti natančno za stopinjami naprednejših narodov, ker naša dosedanja pota ne vodijo k cilju. Ni pospeševati mlekarstva, marveč omogočiti je produkcijo takih izdelkov in v tolikih količinah, da se morejo uveljaviti na svetovnih trgih in do našati kmetu veliko denarja in ne le dobrih naukov.

Anton Pavc.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (12. t. m.) Turščica: srbijska, mare-april, 4 vagoni 215; banatska, Zenta, 1.5 vagona 177.5; baška, mare-april, 3 vagoni 190; maj, 10 vagonov 212.5; sremska, mare, 3 vagoni 183. Moka: 0.0, 1 vagon 660; 0.05, 1 vagon 670; 0.2, 0.5 vagona 600; 0.5, 1 vagon 317.50. Tendence nestanovitna.

Dunajska borza za kmetijske produkte (11. t. m.) Prkormorski žitni tržni so zopet čvrstejši. Kljub temu na dunajskem trgu razpoloženje za nakupovanje ni oživel. Radi nepresnega valovanja cen v Ameriki vohne vlada tu precejšnja nesigurnost. Notirajo v šilingih za 100 kg vključno blagovnoprometni davki brez carine: pšenica: domača 55.50—56.50, madžarska s Poljske 60.50—61.50, jugoslovanska nominalno 59—60, Rosaf 60—60.50; rž: 49—50; ječmen: domači 49—54; turščica: 23.50—29.50; oves: 40—41; pšenična moka: 0.0, domača 92—94 madžarska 89—94, jugoslovanska 88—91 šilingov.

Naš uvoz v zadnjem četrtletju 1924 je znašal, kakor smo že včeraj objavili, vrednost 223 milijard Din. V prvem četrtletju je znašal 1.92 milijona Din, v drugem 1.89 milijona Din, v tretjem 2.17 milijona Din. Udeležba raznih držav v zadnjem četrtletju je bila naslednja (po vrednosti v milijonih Din): v oklepajih po odstotkih: Italija 453.33 (20.37%), Avstrija 422.69 (18.99%), Češkoslovanska 389.81 (17.51%), Anglija 250.79 (11.25%), Nemčija 185.29 (8.32%), Grčija 95.31 (4.28%), Madžarska 90.92 (4.08%), Zedinjene države 87.85 (3.93%), Rumunija 63.23 (2.84 odst.), Francija 61.53 (2.77%), Holandska 29.44 (1.32%), Poljska 17.62 (0.79%), Srb-

ca 17.18 (0.77 %); manjše količine so uvažali dalje iz Indije, Belgije, Norveške, Danske, Argentine, Švedske, Brazilije, Rusije, Španije in Portugalske.

Beograjski borzni promet v letu 1924. Skupni devizni promet na beograjski borzi je znašal v letu 1924. okroglo 3.46 milijarde Din ali okroglo za 836 milijonov več kakor leta 1923. Od tega odpade na devize: London 1.8 milijona funtov (626.6 milijona Din), Svica 41.5 milijona sv. fr. (586.6 milj. Din), Praga 179 milijonov Kč (410 milijonov Din), Italija 118.6 milijona lir (403.1 milijona Din), Newyork 4.9 milijona dolarjev (368.1 milijona Din), Dunaj 214 milijard aK (239.9 milijona Din), Pariz 39.8 milijona frankov (158.5 milijona Din), Solun 60.5 milijona drahem (82.2 milijona Din), Bukarešta 79 milijonov lejev (30.4 milijona Din) in Amsterdam 818 tisoč holandskih goldinarjev (23.9 milijona dinarjev).

Pred spremembami o organizaciji poslovanja poštne hranilnice, iz Beograda poročajo: Inspekcija čekovnih uradov v Zagrebu, Ljubljani in Sarajevu je končala Direktor poštne hranilnice dr. M. Nedeljkovič in člani nadzornega sveta, ki so pregledali poslovanje teh zavodov, so se vrnili v Beograd. Kot rezultat te inspekcije se pričakuje važne spremembe v organizaciji poslovanja poštne hranilnice. Kontrola poslovanja bo poverjena poštni hranilnici v Beogradu.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani. Dne 11. t. m. se je vršila bilančna seja upravnega sveta Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani, na kateri je bila odobrena po ravnanju predložena bilanca zavoda za leto 1924. — Bilanca izkazuje v vseh panogah poslovanja napram oni za leto 1923 znaten napredek kljub hudi denarni krizi, v kateri se je nahajalo tudi tekom minulega leta celokupno gospodarstvo v naši državi. Zlasti so znatno narasle vloge na knjižice in vezane vloge na tekočih računih, ki znašajo preko 153 milijonov dinarjev napram 100 milijonov dinarjev v letu 1923. Skupni promet banke v minulemu letu je presegal znesek 27 milijard D, blagajniški promet pa znesek 12 milijard D. Izkazani čisti dohodek za poslovno leto 1924 znaša Din 8.690.369.74 napram Din 8 milijonov 210.754.14 v letu 1923. Sklenilo se je, predlagati obnemu zboru, ki se bo vršil 4. aprila ob 15. polpodne v palači Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani, kot lani izplačilo 12% dividende v znesku Din 18 na delnico.

Obrtniško zborovanje v Mariboru. Na obnem zboru Splošne zveze obrtnikov v Mariboru je bil burnim odobranjem navzočih bil prvobitni stajski obrtnikov g. Iv. Reber splošno zvoljen za zveznega častnega predsednika. Radi tehničnih napake je to v našem poročilu pod gornjim naslovom izostalo. Obnem praviloma čistočno poročilo v toliko, da je predložil, naj se pritegne k sejam predsedstva Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani tudi eden zastopnik obrtniške mariborske oblasti, stavil g. Horvat iz Ljutomer.

Ljubljanski veleselem, razstavna in prodajna r. z. o. z. v Ljubljani bo imela 23. t. m. (ne 13. t. m. kakor se je včeraj napačno objavilo) ob 11. v sejni dvorani Trgovske in obrt. zbornice v Ljubljani ustanovni občni zbor.

Pred prodajo državne sladkorne tvornice. Kakor poročajo iz Beograda, je predlagalo ministrstvo trgovine in industrije vladi, da se potom licitacije prodaja čukarska sladkorna tvornica.

Za udeležbo vseh kmetijskih društev v državi. Kakor poročajo časopisje, je Uduženje ekonomov podvelo akcijo za ustanovitev jugoslovanskega kmetijskega društva, v katero bi se udeležila vsa kmetijska društva v državi.

Tranzitni promet med Poljsko in Jugoslavijo preko Rumunije. Iz Varšave poročajo, da je poljska vlada povabila jugoslovansko in rumunsko vlado na železniško konferenco, ki se bo vršila 20. t. m. v Varšavi. Na konferenci se bodo obravnavale modalitete tranzitnega prometa med Poljsko in Jugoslavijo preko Rumunije.

Elster & Ortleb, d. d. za šumsko industrijo v Bosni. Iz Beograda poročajo: Minister za trgovino in industrijo je podpisal povelje, s katerimi se pretvori trgovska družba Elster & Ortleb v Bosni v d. d. za šumsko industrijo. V tej družbi bosta sodelovala državni in privatni kapital. Do spremembe je prišlo radi tega, ker se je morala ena četrtina imovine likvidirati kot sekvestrirano imetje; ta četrtina podjetja je namreč pripadala nemškemu državljani Ortlebu. Drugi lastniki so bili češkoslovanski državljani, s katerimi je sedaj po likvidaciji omenjene četrtine država v trgovinski zvezi.

Prva bosanska banka, ki prost za prisilno poravnavo. Pri tuzlanskem sodišču je vložila prošnjo za uvedbo prisilne poravnave izven konkurza Zadruga banka, d. d. v Tuzli. Aktivna banka znašajo 1.14 milijona dinarjev, a pasiva 2.83 milijonov Din. Banka ponuja 20 odstotno poravnavo brez obresti v treh enakih obrokih. Zavod je prišel v neprimliko zaradi ponesrečenih spekulacij.

Nova brodarstva družba. V trgovinski register v Zemunu se je vpisal »Labud«, javna trgovska brodarstva družba za prevoz blaga v Zemun. Lastnika tvrdke sta Andrija Štimac in Antun Turina iz Zemuna.

Delo pri železnici hitro napreduje. Vsa potrebna količina tračnic je že na mestu. Tračnice je treba položiti še na 28 kilometrov dolgi progi do Knina. Ker se dnevno položi okrog 500 m tračnic, bo začetno delo končano najbrže koncem aprila.

za. Cene: vrškača bela vina, 9—9. 5 odstotna 5.50—5.75 Din, 10 odstotna 6 Din, črna okrog 10 odstotna 4.50—5 Din za liter iz kleti producenta. Dalmatinska bela vina notirajo 5.50 Din za liter. V Sloveniji stane liter povprečno 7—8 Din. Slabša vina se v Sloveniji dobe tudi po 5—6 Din, a line vrste se plačajo tudi nad 8 Din.

Promet v gruški luki 1924. Tekom lanskega leta je dospelo v gruško luko 2331 ladij v skupni tonazi 8.527.703 ton. Od teh ladij je bilo parnikov 1807 (803.638 ton), jadrnic 524 (49.065 ton). V letu 1923 je bil promet manjši in je dospelo samo 2048 ladij s 775.770 tonami. Od ladij, dospelih v gruško luko tekom 1924, je bilo iz naše države 1325, iz Italije 743, iz Grčije 133, iz Anglije 52, iz Albanije 31, iz Zedinjenih držav 17, iz Francije 8, iz Španije 4, iz Bolgarske 2, iz Rusije 1.

Revizija cen mesa in sočinja na Dunaju. Kakor poročajo z Dunaja, pripravila oblast natančno revizijo cen mesa in sočinja. Izvršila se bo ta revizija na podlagi številnih pritožb s strani publike, češ, da je napetost med cenami v trgovini na debelo in v trgovini na drobno nerazmerno visoka.

Razširjenost železnega kartela. »Neues Wiener Journal« poroča, da je češkoslovanska industrija železa, ki je kakor znano kartelirana z avstrijsko, stopila v zvezo z gornejšijsko, madžarsko in jugoslovansko železno industrijo ter se povsem odloži razširjenosti železnega kartela tudi na te države. Gre pri tem med drugim tudi za porazdelitev prodajnih področij.

Znižanje obrestne mere za vloge pri Dunajski centralni hranilnici. Centralna hranilnica občine Dunaj objavlja, da je zvišala obrestno mero za vloge za 1% ter obenem podvela znižanje kreditnih pozicij za 1%. Njeno stanje vlog narašča ter je prekoračilo že 700 milijard aK.

Povečana pasivnost avstrijske trgovske bilance za leto 1924. Po podatkih avstrijskega trgovskega ministrstva je znašala vrednost uvoza v Avstriji 3335 milijonov, a izvoza 1821 milijonov šilingov. Primanjkljaj znaša torej 1515 milijonov šilingov ali 1052 milijonov zlatih kron. Primanjkljaj leta 1923, je znašal 800 milijonov zlatih kron.

Elektrifikacija Češkoslovaške. Praški listi poročajo, da so prispeeli v Češkoslovaško zastopniki ameriških finančnih skupin, ki se neobnovno pogajajo glede sodelovanja pri financiranju elektrifikacijskih del v Moravski in Slovaški.

Januarski uvoz žita in moke v Češkoslovaško. Po češkoslovaških statističnih podatkih se je tekom meseca januarja t. l. uvozilo v Češkoslovaško: 446.505 q pšenice in 53.062 q rži; skupno 99.567 q. Uvoz moka je znašal 345.258 q; od tega 287.955 q pšenične moka in 57.355 q ržene moka. Po izvoru se je uvozilo pšenična moka: iz Madžarske 58.522 q, iz Nemčije 76.667 q, iz Avstrije 14.695 q, iz Zedinjenih držav 21.498 q preko Hamburga 52.098 q, iz Italije 29996 q, iz Francije 8403 q, iz Rumunije 20.841 q, iz Jugoslavije 18.915 q, iz Anglije 4416 q, iz Britanske Severne Amerike 1155 q. Izvozilo se je 16.443 q mlekarskih produktov.

Ugodno stanje posevkov v Nemčiji. Izredno toplo vreme tekom ce'e zime je zelo pospešilo rast rastlin v Nemčiji. Ponekod so posevki v rasti že tako napredovali, da jim slana ne more več škodovati.

Nalveča delniška družba na svetu je American Telegraph and Telephone Company v Newyorku, ki je sedaj sklenila, da zviša svojo delniško glavnico od 1 milijarde na 1.5 milijarde dolarjev.

Borze

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih knjižni zaključki). Vrednote: 7% posojilo 65—67.5, 4% kransko deželo iz 1888. 0—22.5, 4.5% kransko melloracijsko iz 1911. 0—22.5, 4.5% kransko deželo iz 1917. 0—22.5, Celjska posojilnica 209—211, Ljubljanska 275—0, Merkantilna 105—0, Praštediona 978—915, Kreditni za trgovino 191—210, Strojne 0—135, Vevče 100—0, Stavbna 275—285. — Blago: zaključka: trami, merkantilni tesani, 16 19 do 24/29, fcn Postojna, 7 vagonov (375); deske I, II, III, media 23/21, fcn Podbrdo ali Postojna, 1 vagon (580). Ponudbe in povpraševanja v glavnem kakor včeraj.

ZAOREB. V bančnih papirjih je bilo danes priljubljenost razpoloženo. Večje zanimanje je bilo za Eskomptno, ki se je mnogo iskala in dalje porasla. Trgo je padla. Istotako Praštediona. Za državne papirje je bilo zopet večje zanimanje, zlasti za vojno škodo, ki je poskočila. — V devizah je bila tendenca nespremenjena. Blaga je bilo malo; posebno se je opažalo nedostajanje deviz na Italijo. Tečaj so neznatno poskočili Narodna banka je dajala žeke na Švic, Prago in London. Promet se je gibal v višini 6.5 milijona Din. Notirale so devize: Amsterdam 0—2.94, Dunaj 870—891, Berlin 1476—1491, Italija izplačilo 253.75—256.75, London izplačilo 296.75—299.75, ček 295.25—299.25, Newyork ček 61.65—62.65, Pariz 317.5—322.5, Praga 184.25—187.25, ček 184.1—187.1, Svica 1195—1215, ček 1195—1215; valute: dolar 61.1—62.1; efekti bančni: Litorale 65.5—68, Treo 17—18, Eskomptna 123—125, Kreditna, Zagreb 104—105, Hipo 65.5—66, Jugo 107—108, Ljubljanska kreditna 235—245, Obrtna 75—77, Praštediona 940—945, Eino 97.5—100, Slavenska 70—0, Srpska 140—141, Narodna 3200—3500; inidustrijski: Drava 180—200, Dubrovačka (Raguska) 410—420, Sečerana 700—715, Isis 58—60, Nihag 49—50, Slaveks 175—181, Slavonija 58—59, Vagon Osijek 90—95, Vevče 100—0; državni 7% posojilo 67—67.5, agrarne 27—28, vojna škoda per kasa 155—158.5, obračun 155.5—158.

BEOGRAD. Tendence čvrsta. Vse devize so neznatno poskočile; le Italija je nadovala od 255 na 252 in Pariz je bil sklen-

njen po 319. Posli so se razvijali nad partito, Narodna banka je intervenirala posebno v devizah na London in Švic in Newyork ter pokrila večino povpraševanja. Notirale so devize: Dunaj 879—881, Budimpešta 0.0861—0.0863, Bukarešta 30.5—30.75, Italija 255—255.75, London 297.5—297.65, Newyork 62.3—62.35, Pariz 319—321, Praga 185.25—185.5, Svica 1198—1200.

CURIH. Beograd 8.35, Newyork 519.520, London 24.79, Pariz 26.72, Milan 21.22, Praga 15.45, Budimpešta 0.0072, Bukarešta 2.55, Sofija 3.78, Dunaj 79.25.

TRST. Beograd 37.35—39.50, Dunaj 0.0340—0.0350, Praga 72.80—73.10, Newyork 24.50—24.60, Curih 470—474, dinarji 32.30—35.45, 20 zlatih frankov 95—98.

DUNAJ. Beograd 11.39—11.42, Berlin 168.70—169.20, Budimpešta 98.05—98.45, Milan 28.92—29.04, Newyork 709.35—711.85, Praga 21.07—21.15, Curih 136.55—137.05, dinarji 11.31—11.37, lire 28.92—29.13.

PRAGA. Beograd 51.375, Dunaj 477.75, Rim 138.25, Newyork 33.80, Curih 651.25.

BERLIN. Beograd 6.74, Dunaj 59.12, Milan 17.60, Praga 12.45, Curih 80.78.

Sokol

Sokol I. V soboto dne 14. t. m. ob 8. zvečer predava v društvenih prostorih na Taboru br. profesor Fran Dolžan o vesoljnem potonu. Za članstvo udelažba dolžnost! Sokolsko društvo na Plešni sklicuje za nedeljo 15. t. m. ob 15. izreden občni zbor. Udeležba za vse članstvo obvezna. — Odbor.

VAČE. »Sokol« vabi k predstavi, ki jo priredi »Sokol« iz Štepanje vasi v nedeljo 15. marca v društveni telovadnici na Včah s sledečim sporedom: 1.) Telovadne točke (skupine). 2.) Brihten Policej — knplet. 3.) Raztresenca. — Burka. 4.) Ljubljanske doma — knplet. 5.) V ječi. Burka. 6.) Amerikanski hrivec — kom. prizor. — Začetek ob 14. uri. Vstopnina običajna.

Bačka sokolska župa v Novem Sadu je izdala za župna društva predpisane vaje tudi v posebni brošuri, ki vsebuje proste vaje za moški naraščaj, vaje s palicami za moški naraščaj, vaje z lok za ženski naraščaj, proste vaje za žene in vaje s palicami za vojaštvo. Cena knjižice je 5 Din.

Godba za prvo vajo članov in članic, ki so pripisane za letošnje medletne tekme, je izšla in se dobi pri Jugoslovanskem Sokolskem Zvezu v Ljubljani. Godbo je zložil br. Verij Svažar in je jako melodiozna, ker se naslanja na motive iz narodnih pesmi. Ker je bila sestavljena po vseh smislih, je ritem prav dobro zaletel in bo vsi jako lahko izvajali na to godbo. Klavirsko partituro vajo za vso vajo po 8 Din, partituro za pihalce pa 60 Din. — Sokolska društva naj godbo za proste vaje čim prej narišajo, da bodo morla vredit vaje na godbo, ker bo telovadec in telovadec olajšalo vajo.

Prihodnja mednarodna telovadna tekma, ki jo priredi Mednarodna telovadna zveza, je določena na 28. maja 1926 v Lyonu. Zveza je izdala telovadne vaje, ki se pa še ne smejo objaviti. Mednarodne telovadne tekme se vršijo vsako četrto leto in je bila zadnja tekma leta 1922. V Ljubljani ob priliki I. jugoslovanskega vesoljskega zleta, tu so dosleki jugoslovanski Sokoli drugo mesto, češki pa prvo.

Sport

Službene objave LNP.

(Iz seje u. o. z dne 11. marca)

Sporočila se vsem klubom LNP, ki odigravajo prvenstvene tekme izven svojega bivališča, da nimajo pravice zahtevati povrnitve vseh voznih cen, temveč samo efektivne vozne stroške, t. j. polovično vožnjo 3. razreda osebnega vlada za 13 oseb. Klubi naj se ravnavo tako zavezujo v zmislu odloka ministrstva zaobračaja štev. M. S. 2294/25 in okrožnice štev. 62.521/VL-25 Difekecije državnih železnic v Ljubljani. V zmislu te okrožnice mora imeti voditelj kluba, ki pošlje na tekme, overovljen (od klubovega odbora s stempilsko kluba) spisek članov, ti pa podsežno legitimacijo s sliko. Klub, ki to opusti, nosi škodo sam.

Prošnji igr. Wohlmuta in Večšina (S. K. Svoboda (Ljubljana) z dne 11. III. in igr. St. Pollak, L. Löschnig T. S. K. Merkur, (Maribor) se ni ugodilo.

Sprejme se na znanje in od-bri novoizvoljeni odbor medklubskega odbora v Mariboru (preds. Zellner, tajnik g. Bergant).

Na znanje se vzamejo sledeči dopisi JNS št. 250c/25, 251c/25, 240c/25, 243/25, 244/25.

Tajnik I.

Presenečenje v zagrebškem prvenstvu

Concordia — Hašk 2:1 (0:0).

Zagrebski sport je doživel v nedeljo nemalo presenečenje. Kot sigurni favoriti je šel Hašk v ta boj za točke in ravno tako sigurno poražen je odšel zopet v igrišča. Naravno je bilo svede, da je publika po tekmi teko prisrčno akklamirala nepričakovane zmagovalce, ki so bili še pred tekmo le predmet debate glede števila golov, ki jih bodo prejeli. Concordia je res tudi zmago popolnoma zaslužila, v čemer so si vsi zagrebški kritiki edini. Dasi je nastopila s tremi rezervami je pokazala v drugem polčasu tako igro ter bila svojemu nasprotniku tako nadmočna, da bi bilo umevno presenečenje, ako ne bi bila zmaga. Najboljši del njenega moštva je bila obramba, osobito branila Dalmatince Suste in Pažur I. Zelo dobra je bila tudi krila vrsta. Veliko premehta pa je bila napadalna vrsta. Ako bi izbrala vse one pozicije, ki so se si nudile, bi Hašk doživel pravcato katastrofo. Hašk je nastopil brez Wasserlaufa, vendar ni to odločilo njegov poraz. Pač pa je imelo posledice dejstvo, da je Cindrič, dosedanj srednji krilec, odnosno srednji napadalec, igral v obrambi. Bil je sicer eden

najboljših, vendar je bil napad vsled nje gove odsotnosti tako oslabilen, da se ni mogel udeleževati v I. polčasu, ko je imel Hašk glavno besedo.

Tekma je bila igrana v silnem tempu in tudi dobrem stilu, ki ga je predvsem diktil Hašk. Concordia je bila v prvem polčasu šibkejša, vendar se je borila s toliko požrtvovalnostjo in elanom, da je preprečila vsak uspeh nasprotnika. V drugem polčasu pa je tako obvladovala situacijo, da ji je bila zmaga neizbežna in sigurna. V 33. min. pade po Kahun gol za Haška. Štiri minute kasneje pa je izenačil Hockmann in v nadaljnih dveh minutah zabije Pacrl zmagonosni gol. Sodil je zelo dobro naš prvi internacionalni sodnik Fabris.

Beograjsko nogometno prvenstvo. Stanje nogometno prvenstvo v beograjskem podsevu je po nedeljkih tekmah nastopno Jugoslavija (12 točk), BSK. (8), Jedinstvo (6), Jadran (2), Sokol (0).

Hašk v Pragi. Včera, v četrtek je odpotovalo moštvo Haška v Prago, kjer bo igralo v soboto proti Viktoriji Žižkov, v nedeljo pa proti Sparti. V moštvo Haška so nastopni igralci: Friedrich, Zorič, Kunst, Wasserlauf, Križ, Cindrič, Marjanović, Kolibaš, Benković, Kahn, Zinaja, Premieri Plazzeriano in Jeren. Tudi Sparta je že javila svojo postavo, s katero bo nastopila proti Hašku, in sicer: Hochmann, Hojer, Steiner (Perner), Kolenaty, Kada, Červený, Sedlaček, Dvořáček, Meduna, Hajný, Šimoněk.

Meddržavne tekme: FIFA je potrdila nastopne meddržavne tekme: 14. marca Wales: Irsko, 15. marca Belgija: Holandija v Anversu, 21. marca Anglija: Wales (amaterji) v Plymouthu, 22. marca Italija: Francija v Turinu ter Avstrija: Svica na Dunaju, 25. marca Svica: Madžarska v Budimpešti, 29. marca Holandija: Nemčija v Amsterdamu, 4. aprila Škotska: Anglija v Edinburghu, 12. aprila Turčija: Poljska v Carigradu, 19. aprila Jugoslavija: Poljska v Zagrebu, Francija: Avstrija v Parizu in Svica: Holandija v Bernu, 3. maja Holandija: Belgija v Amsterdamu in Avstrija: Madžarska na Dunaju, 17. maja Portugalska: Španija v Lizboni, 21. maja Madžarska: Belgija v Budimpešti in Francija: Anglija v Parizu, 23. maja Češkoslovaška: Poljska v Pragi, 24. maja Svica: Belgija v Curihu, 27. junija Danska: Norveška v Kodanju, 16. junija Španija: Italija v Valenciji, 12. julija Poljska: Švedska v Krakovu, 25. oktobra Svica: Nemčija, 28. oktobra Češkoslovaška: Jugoslavija v Pragi, 28. marca 1926 Holandija: Svica v Amsterdamu.

Sportni mir med Češkoslovaško in Madžarsko je, kakor poroča »Sport-Tagblatt«, zopet ogrožen. Češki nogom. savez je baje nekaterim madžarskim klubom radi izrednatistične nevarnosti zabranil tekme na češkoslovaških igriščih. Ta vest pa še ni potrjena.

Nurmija hočejo napraviti za profesorja. Znan ameriški sportni manager si zelo prizadeva, da bi finska lahkotleta Nurmija in Ritolo pridobil za profesionalni zem. Kako visoko cenil zvitni Amerikanece privlačnost Nurmija, se vidi iz ponudbe, ki jo je stavil slavnemu Fincu. Nurmij bi dobil za eno tekmovalno na tri milje, ki bi ga moral a solvirati kot profesional, nad 20 tisoč dolarjev. Čeprav Nurmij še ni odgovoril, se more s precejšnjo gotovostjo trditi, da bo to ponudbo odklonil. Nurmij in Ritolo imata v sebi preveč spartanskega duha, da bi hotela radi denarnih koristi izgubiti čast, zastopati na olimpijadi leta 1928. sport svoje domovine.

1. The first step is to identify the problem or question that needs to be addressed. This involves understanding the context and the specific requirements of the task.

ALEKSANDER DUMAS ZVEŠTOBA DO GROBA (LA DAME DE MONSIEUR)

92

«Kakor Bog hoče, gospa. Pa lahko noč!» pravi Henrik. In odhajaje dostavi: «Vem, kaj moram storiti! Ker že moja mati več ne čuti z menoj, si bom že našel svetovalca, ki mi bo pri roki, da me razsvetli v tem sporu!»

«Idite z bogom, sinko moj, in če najdete svetovalca, naj bo duh božji z njim, kajti prišli ste v zagato, in boste zelo potrebni resnično dobrega sveta!»

In ona pusti sina in ga ne ustavlja niti s kretjo niti z besedami niti z ničemer drugim.

«Z bogom, gospa!» reče še Henrik in se ustavi pri vratih.

«Z bogom, Henrik!» mu odgovori kraljica-mati, pa vendar nadaljuje: «Samo besedico še, sinko moj. Nočem vam svetovati, ker vem, da me ne potrebujete. Ali opomnite svoje svetovalce, naj dobro premislijo, predno izreko svoje mnenje, in naj še enkrat in še boljše premislijo, predno svoj že izgovorjeni svet tudi izvršijo!»

«O, da!» pritrdi Henrik. «Okolnosti so zares težke!»

«Resne, resne!» pritrdi Katarina in pogleda v strop.

Osupnjen nad tem, kakor se mu zdi, zlobnim obnašanjem svoje modre matere, se Henrik s praga vrne k njej.

«Kdo bi mogel biti oni, ki mu je pomagal pri begu? Ne slutite li ničesar, mati?»

Katarina mu ne da takoj odgovora.

«Zdi se mi, da so to storili Anžovinci!» pravi Henrik.

«Anžovinci? Anžovinci? se nasmehlja Katarina. «Ako drugi tako mislijo, je dobro in tudi za nas prav, ali da tudi vi tako mislite, sinko moj, ne kaže baš, da ste dobro premislili...»

«O, se grozi kralji, ko je lokava Florentinka nadaljevala s svojim molkom, jaz jih dam vse ubiti, te proklete privržence mojega brata, te tepce, te izdajalce... Kralj je samo toliko časa kralj, dokler ne trpi žaljenj, dokler ne gleda takšnega sramotnega. Osveta je v tem slučaju tudi pravica. In celo moje kraljestvo naj se dvigne, da brani...»

«Tepec! Dete! Norec!» mu pravi Florentinka.

«Zakaj? Kako?» vpraša Henrik začuden.

«Mislite li, da vam je mogoče dati može, kakor so Busev, Livarot, Anraguet in drugi, enostavno obesiti ali razčetreriti, ne da bi zaradi tega tekli potoki krvi.»

«Nič za to, samo vrag naj jih vzame!»

«Naravno, da, samo ako jih bo res hotel vzeti! Pokaži mi jih mrtve, pa ti porečem: Pri Naši ljubi gospe, dobro si storil! Toda ne boš jih, in zaradi njih se bo razvila zastava upora, državljanske vojne, in ker je veliko psov, bodo zajca morda tudi ujeli. Nismo še dovolj močni, da veš! Nikar si ne domišljaj! Meč, katerega niso nikdar potegnili ti plemiči za Francijo, sedaj ga bodo potegnili zase!»

«Pa ako so to Anžonovi, mati, oni vendar zaslužijo kazen!»

«Da, ako so, ali oni to niso!»

«Kdo pa naj bi to bil, ako tega niso storili prijatelji mojega brata?»

«Vaš brat sploh nima prijateljev!»

«Hm! Kdo pa naj bi bil?»

«To so vaši neprijatelji, ali bolje, vaš edini sovražnik, ki je resen sovražnik.»

«Kdo?»

«E, sinko moj, vi prav dobro veste, da ste vedno imeli le enega neprijatelja, le enega sovražnika, ki je prišel v poštev. Tudi vaš brat Karel je imel samo njega proti sebi, in tako tudi jaz...»

«Mislite li na Henrika Navarskega?»

«Da, na njega.»

«Pa saj on ni v Parizu!»

«Pa kaj vi veste, kdo je in kdo ni v Parizu! Ali vi sploh kaj veste? Ali imate okrog sebe ljudi, ki kaj vidijo in slišijo? Ne! Gluhi ste in slepi!»

«Henrik navarski!» ponovi kralj.

«Sinko moj, kadarkoli se pojavi senca, pri vsaki nesreči, ki se vam pripeti, pri vsaki nesreči, ki naj se kjerkoli pripeti, pa na vašo škodo, in koje začetnikov ne poznate, iščite, sledite, ne obojavljajte se, kajti ako vam je treba dokazov, jih boste vsikdar dobili, da je resnična misel: Vsega je kriv le on in edino on! In če izročite takšno obdolžitev brez dokazov, lahko ste sigurni, da ste vsajedno pogodiš istno. Ta človek, ta človek! To je meč, katerega je bog obesil nad domom Valois!»

«Mislite torej, naj prekličem svojo prvotno zapoved proti Anžovincem?» vpraša kralj.

«Tako je na mestu!» klikne Katarina. Požurite se, ako ni že prekasno. Letite, pošljite brze sle, naj zadržijo, in popravite, če se je že kaj ukrenilo. Niti lasu ne skrivite nikomur na glavi. Letite, sicer ste izgubljeni!»

In Katarina zagradi svojega sina za roko in ga sune iz sobe. Henrik se je res požuril v svoje sobane, pa je tukaj izvedel, da so njegovi miljenici že planili v mesto raznašati bojni klic proti Anžovincem. Od svojega Chicota je trdi izvedel, da je Henrik Navarski bil v Parizu, in sedaj tudi sam ni več dvomil o materini trditvi, in je verjel, da je Bazarac bil oni, ki mu je skuhal nocojšnjo juho in pomagal vojvodi Anžovinskemu, da je pobegnil.

«Miljenici so se zarana vrnili in javili, da niso uspeli. Ko se je vseobča vika proti Anžovincem dvignila, so njegovi

glavni voditelji neopaženo pobegnili iz mesta, in sicer v smeri proti Angersu.

«Državljanska vojna je torej zapaljena?» vpraša kralj s hripavim glasom.

«Quelus odgovori na to vprašanje: «Za vraga, to je istina!»

«No, vi torej uvidite!» ga žokne Chicot. Schomberg in Maugiron tega niti ne slutita, tepčka. Lepo reč ste skuhal!»

«Pridržujemo si pravico, da branimo osebo našega kralja in njegovo krono!» pravi Schomberg in debelo pogleda lokavega Chicota.

«E, duše mi, za to imamo pravzaprav gospoda de Crillona, ki nič ne viče, pa je najmanj toliko dober za ta posel!» pravi suho Chicot.

«Pa vi, gospod de Chicot, ki ste sedaj tako modri, mu ugovarja Quelus, ste pred dvema urama mislili ravnotako, kakor mi, in ste z nami vred drli: Smrt Anžovincem!»

«Pri meni je to nekaj drugega, dragi Quelus, jaz sem dvorski norec in smem reči največjo budalost, vi pa nimate pravice, da jo rečete, niti storite!»

«Tiho, gospoda,» pravi Henrik. «Ne bodita se, kmalu bodo imeli dovolj drugačnih bojev!»

«Kaj zapoveduje Vaše Velikanstvo?» vpraša Quelus.

«Idite in poskušajte ljudi pomiriti z isto vneto in vztrajnostjo, kakor ste jih popreje razburili. Nazaj v Loure z vsemi Švicarji, gardisti, vsemi mojimi plemiči in drugimi ljudmi, in zaprite za seboj vrata Louvra, da bodo meščani, kolikor je to sploh mogoče, mislili, da je bila to le prireditve pijancev, ki so se med seboj stegli.»

«Henrik se vrne k materi, ki je ujedljiva, obenem mrka in plašna, dajala zapovedi svojim ljudem:

«No, ga vpraša, kaj se je pripetilo?»

«Dogodilo se je, kar ste vnaprej vedeli!»

«Da, pravi Katarina de Medicis, in potem?»

«Potem? To je vse, in to je menda dovolj.»

«In kaj je v metu?»

«Mesto je vznemirjeno, ali jaz sem radi tega miren. Zasedeno je.»

«Da, pokrajine so, ki delajo skrb!»

«Najbrže se mislijo pobuniti in dvigniti vstajo!»

«In kaj nameravate storiti vi?»

«Samo eno sredstvo vidim,» pravi Henrik.

«Namreč?»

«Da vzamemo stvari, kakršne so!»

«Kako?» — «Ukaze dam poveljniku svoje telesne straže, oborožiti dam milico, zherem svoje viteze, in za dva dni krenemo z vojsko nad Anjou!»

«Pa de Guise?»

«Ako se pobuni, ga dam zapreti!»

«O, dobro, ali s takšnimi strogi ukrepi ne boste ničesar dosegli.»

«Kaj naj torej storim?»

Josip in Rajko Turk

Prevažanje
b'aga.

spedijsko podjetje
v Ljubljani,
Vidovanska cesta št. 3

Ocarjenje,
b'aga.

prevzema vsakovrsne vožnje blaga, kakor premo-
ga, drv, manufakture, stavbenega materiala itd.,
po najnižjih cenah. Istotako se tudi prvo, razni
poročni vozovi (brani z gumasimi kolesi)
po izjemno nizkih cenah na razpolago. 68-a

MODISTKA

samostojna mod, se tako-
sprejme v prvovrstni modni
salon v Ljubljani proti dobri
plači. Naslov pove upr. Jutra. 1305-a

Varilec in žični pletilec (Schleiser in Spleiser)

se sprejmeta tekoj. Prva Srbska fa-
brika aeroplana, Beograd, Vlade-
tina 13. 1285-a

Parna žaga

se zaradi družinskih razmer cen-
preda. Obstoji iz Lanzove loko-
mobile 48 konjskih moči, kurni se
z žaganjem, polnojarmenik 75 cm
širok, cirkularna žaga in sploh vse,
kar je potrebno za dobro ideočo
žago. Prodajam tudi samo stroje,
ako kdo želi. — Vprašanja na
Grundnerjev mlin, Poljčane. 1315-a

Opr. št. 1-27.84 24-13

1313-a

Okrožni urad za zavarovanje de-
lavcev v Ljubljani razpisuje za svoje uradno
poslopije v Ljubljani ob Mikloševcih cesti po-
godbene s'it bo

kurjača.

Prosilci morajo biti izučeni strojni klučav-
ničarji z najmanj 6 letno pomočniško prakso
oziroma monterji pri kakih tiskalnicah za cen'no
kurjavo in vodo vod ter morajo izpolniti sledeč
pogoje:

- Imeti morajo naše državljanstvo ter ne smejo
biti stari manj kot 18 let in več kot 40 let.
- Za službo kurjača morajo biti v misli in telesno
ponočno sposobni ter zlasti ne smejo imeti
telesnih hib, ki bi jih ovirale pri izvrševanju
njihovega p'klica.
- Ne smejo biti pod kurateljo in tudi ne smejo
biti v preiskavi oz. roma pravomočno obsojeni
radi hudodelstva ali koristoljublja.

Prednost imajo ob sicer enakih pogojih iz-
prašani kurjači oziroma trojnikji, ki so oženjeni
in ki bi poleg svojega dela še vršili pos. e hišna ka.
Prošnje, katerim je priložiti vse osebne li-
stine in izkaze o službovanju in ki morajo vsi
biti loč. e zahteve prosilca, je vložit do 31.
marca 1925 v pisarni OUZD v Ljub-
ljani, Turjaški trg 4.

Irošnje, ki bodo doš. e pozneje, ne bodo v
nobenem slučaju vpošteevane.

Ljubljana, 10. marca 1925.

Predsednik: Ravnatelj:
Dr. Golja, s. r. Kocmur, s. r.

Hipotekarna banka

Jugoslovanskih hranilnic

Brzovar
Hipotekarna

v Ljubljani

(prej Kranjska deželna banka)

Izvršuje vse bančne

posle in transakcije

Sprejema vloge na hranilne knjižice

in tekoči račun proti naj-
ugodnejšemu obrestovanju

ter daje vsakokratne kredite in predjume.

Nakup in prodaja valut in deviz.

58-a

Javna agencija in gospodarska pisarna

DR. EMIL GAJ

LJUBLJANA, Beethovnova ulica 15

prevzema pravno zastopstvo v zadevah

javne uprave (obrti, industrijskih, do-
movinskih, davčnih itd.) ter posreduje
zlasti pri nakupu in prodaji nekretnosti,
pri poravnava insolventnih trgovcev in
obrtnikov, pri dajanju posojil in izvršuje
likvidac. terjatev

1301-a

Zahvala.

Ob rani in prebriski izgubi našega nepo-
zabnega sina in brata

Filipa Persoglio

izrekamo tem potom iskreno zahvalo vsem onim,
ki so nam na ta ali oni način izrazili svoje sočutje
in sožalje in za številno častno spremstvo k njegovi
zadnji poti.

Posebej smo dolžni še zahvalo preč. duhov-
ščini za vsa tolažila ob času bolezni, na dalje ude-
ležnikom iz Hraštika, uradništvu, poduradništvu,
stanovskim tovarišem in delavstvu rudniških de-
lavin Trbovlje za darovane vence, ter častnemu
spremstvu k njegovemu za tujemu počitku, kakor
tudi rudniški godbi za ginjive žalostinke.

Trbovlje, dne 11. marca 1925.

Žalnočel ostali.

1320-a

Prometni zaved za premog, d. d.

v LJUBLJANI

prodaja premog

iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po celi-
stih ali v delih premogovnikov za domačo
in obo k r tudi za industrijsko uporabo
in razpocava na debelo

Industrijski premog in koku

vake vrste in vsakega izvora ter pripr-
vake posebne privojske čiščilo-vojske in
v greski koku za livarne in domaco upo-
rabo, kovaški premog, črni premog in brikete

Glavni prometni zaved za premog, d. d. v Ljubljani

Ljubljanska cesta 6-8, 13-1, 70-a

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA

DUNAJSKA C. 48

MESTNI TESARSKI MOJSTER

Vsakovrsna tesarska dela, moderne lesene stavbe,
osrečja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in
zvonike; stropi, razna ila. stopnice, ledence, pav-
ljani, verande, lesene in g. e. i. t. d.

Graha lesenih mostov, jecov in minov.

Parna žaga. 6-a Tovarna furnirja.

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Zadružna hranilnica

registrovana posojilna in gospodarska zadruga z o. z.

v Ljubljani

Sv. Petra cesta šte. 19

sprejema vloge na hranilno knjižico
in tekoči račun ter jih obrestuje naj-
ugodnejše. Večje in stalne vloge z odpo-
vednim rokom obrestuje po dogovoru.
Daje posojila proti vknjižbi, poroštvu in
zastavitvi.

Prvorazredni moderni brzopisalni stroj

Vrhunec
fine
mehanike

STOEWER-RECORD

L. BARAGA, LJUBLJANA,

Industrijska, obrtniška in trgovska podjetja, ki
mudijo popolno varstvo z vknjižbo in z zastavo
zalog blaga ličejo

posojila oz. družabnike ali kupce.

Ponudbe sprejema in pojasnila daje

Gospodarska pisarna, družba z o. z.

v Ljubljani, Wofova ul. 1-11. 79-a

SODE

od jedilnega in mineralnega olja kupuje

po najvišji dnevni ceni 1102-a

Tovarna hranijskega lanenega olja in firnja

HROVAT & KOMP., LJUBLJANA

3838 komadov smrek

od 35 cm prsne širine naprej na stolečem prod-
mestna občina Novo mesto iz svoje okoli
1 km. od kolod. ora v Novem mestu oddaljenega
gozda v Cezelnici, v središču po številu debel-
neenskih paritijah. Prodaj se paritja za paritjo po
komadih; smreke in hoje so v go. du že zazna-
movane.

Prodaja se vrši potem javne dražbe, ki se
vrši v nedeljo, 22. marca t. l. ob 10. uri dopol-
dne v pisarni mestnega županstva; do istega
dne vrže lahko kupci tudi pisemne ponudbe.

Vsak ponudnik mora položiti tudi 10%
varščino.

Dia beni rogoji in seznam mce drevce so
na razpolago in vpogled v občinski pisarni, kjer
si jih lahko vsak inter-sent ogleda.

Posamezni deli se razkažejo po občinskem
logaju na licu mes a.

Mestno županstvo Novo mesto,

1282-a d e 8 marca 1925.

Vsak Jugoslovian

mora poznati

svojo domovino!

Vse, kar moraš ve-

deti, dobiš v knjigi

Melik:

Jugoslavija

Celotno delo s'ane na

slabšem papiru Din 110

na boljšem Din 146

brez poštnine

Prodaja se v

knjižarni

Tiskovne z'itruje

v LJUBLJANI

Prešernova ulica 54

nasproti glavne pošte